

Jani Paavonaho

Kansallisten kaupunkipuistojen matkailullinen vetovoima

KAMK • University
of Applied Sciences

Tiivistelmä

Tekijä(t): Paavonaho Jani

Työn nimi: Kansallisten kaupunkipuistojen matkailullinen vetovoima

Tutkintonimike: Restonomi (AMK), Matkailun koulutusohjelma

Asiasanat: Kansalliset kaupunkipuistot, matkailullinen vetovoima, haastattelututkimus, kaupunkipuistot

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kansallisten kaupunkipuistojen matkailullista vetovoimaa sekä potentiaalia. Pääasiallisena tavoitteena oli haastattelututkimuksen avulla selvittää kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisen vetovoiman toteutumista. Tutkimuksessa sivuttiin kansallisten kaupunkipuistojen markkinointi sekä näkyvyysaasteita kestävän kehityksen, elinkeinoelämän merkityksen, hankkeiden saavutettavuuden sekä kulttuurihistorian ohella. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla kansalliseen kaupunkipuistoverkostoon kuuluvia kaupunkeja. Kaikki kansalliseen kaupunkipuistoverkostoon kuuluvat kaupungit olivat tutkimuksessa mukana.

Opinnäytetyö koostuu niin teoria- kuin tutkimusosioista. Teoriaosuudessa on käsitelty kaupunkipuistoja yleisellä tasolla sekä kestävän matkailun periaatteita. Teoriaosuudessa on huomioitu haastattelututkimuksen näkökulmia. Tutkimusosuudessa huomioitiin toistuvasti haastatteluissa esiintyneitä teemoja eli lähi- sekä luontomatkailun tulevaisuus, kestävän kehityksen sekä viheralueiden keskeisyys ja puistojen yleinen merkitys niin paikallisille, kuin matkailijoille.

Haastattelututkimus toteutettiin keväällä sekä kesällä 2021. Haastateltavia oli yhteensä neljätoista henkilöä. Haastattelujen jälkeen aineisto litteroitiin sekä analysoitiin. Tuloksissa (osiossa 8) olen tiivistänyt yhteen haastattelututkimuksen kokonaistuloksen. Osiossa 9 olen käsitellyt parannusehdotuksia hankkeisiin ja opinnäytetyössä läpikäytyihin muihin osa-alueisiin. Pohdinnassa olen käsitellyt tutkimuksen luotettavuutta sekä tutkimuksessa saatuja tuloksia.

Abstract

Author(s): Paavonaho Jani

Title of the Publication: National Urban Parks and their Tourism Pull Factors

Degree Title: Bachelor of Hospitality Management

Keywords: National urban parks, tourism pull factors, interview study, urban parks

The purpose of this thesis was to examine national urban parks and their ability to attract tourists as well as their potential as a tourism pull factor. The essential objective was to discover through interviews how national urban parks attract tourists and the features that add pull factor. This thesis examines national urban parks from the perspectives of the marketing and visibility challenges, as well as their sustainability, accessibility, and cultural history. It also considers urban national parks from a business and economic perspective. Data for the thesis was collected by interviewing people involved in the National Urban Park network in every city (10 cities) belonging to the network.

The thesis consists of a theoretical as well as a research-based part. In the theoretical section, national urban parks and the principals of sustainable tourism were described. The theoretical section examined aspects of interview-based research. The themes that repeatedly arose in the interviews, such as the future of local and nature-based tourism, the essential need for sustainability and green spaces and the overall impact and importance of parks to local people as well as to tourists, were discussed.

The interviews were conducted in the spring and summer of 2021. In total, fourteen people were interviewed. After the interviews the material was transcribed and analyzed. Section 8 summarizes the overall findings of the interviews. Section 9 addresses the development proposals for national urban parks and other related issues included in the study. The discussion examines the reliability of the study and the obtained results.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Toimeksiantajan esittely.....	2
3	Kansallispuistot ja kaupunkipuistot.....	4
3.1	Kaupunkien puistoalueet	5
3.2	Kansallinen kaupunkipuistoverkosto	6
3.3	Kansalliset kaupunkipuistot.....	7
3.4	Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto	9
4	Kansallisten kaupunkipuistojen tarkoitus.....	11
4.1	Kansallisten kaupunkipuistojen kohderyhmät	11
4.2	Kansallinen kaupunkipuisto Savonlinnaan, Helsinkiin ja Tampereelle	12
5	Matkailun vetovoimatekijät	14
6	Kestävä kehitys	17
6.1	Sosiokulttuurinen kestävyys.....	18
6.2	Taloudellinen kestävyys	18
6.3	Ekologinen kestävyys.....	19
6.4	Kaupunkipuistojen rooli kestävässä kehityksessä.....	20
7	Tutkimuksen toteutus.....	23
7.1	Tutkimusongelma, tarkoitus ja tavoite	23
7.2	Haastattelurungon tekeminen	25
7.3	Haastattelun toteutus	27
7.4	Aineiston käsittely	30
7.5	Tutkimuksen luotettavuus.....	33
8	Tulokset ja johtopäätökset	36
8.1	Hankkeiden matkailullinen merkitys.....	37
8.2	Kansallisten kaupunkipuistojen saavutettavuus sekä markkinointi.....	40
8.3	Kulttuurihistoria, kestävä kehitys sekä liikunta- ja virkistysmahdollisuudet	41
8.4	Elinkeinoelämän merkitys, ministeriön tukirahat ja yhteistyön toimivuus	43

9 Yhteenveto ja pohdinta tuloksista.....46

10 Pohdinta 49

Liitteet

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kansallisten kaupunkipuistojen matkailullista vetovoimaa. Toimeksiantajana opinnäytetyössä oli Kokkolan matkailu Oy. Aihetta ei ole juurikaan tutkittu ja lähimatkailun kasvattaessa suosiotaan, on aihe ajankohtainen. Kansalliset kaupunkipuistot ovat hyvin tuntemattomia useimmille suomalaisille, vaikka luontomatkailu onkin kotimaassamme suosittua.

Kansallisten kaupunkipuistojen tavoitteena on säilyttää niin rakennettua kulttuuriympäristöä kuin kaupunkiluontoa sekä toteuttaa kestävää kaupunkisuunnittelua. Hankkeilla tavoitellaan alueiden matkailun, pääasiassa luontomatkailun kehittämistä. Koronapandemia on ollut matkailulle erittäin suuri haaste, mutta se on lisännyt lähimatkailun suosioita ja lisännyt kansallisten kaupunkipuistojen mahdollisuuksia lähimatkailun kohteina.

Opinnäytetyö toteutettiin haastattelututkimuksena. Tutkimuksessa on haastateltu jokaista kansalliseen kaupunkipuistoverkoston kuuluvaa kaupunkia. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Jokainen työssä haastateltu henkilö oli itse kosketuksissa kotikaupunkinsa kansallisessa kaupunkipuistohankkeessa.

Työssä käsitellään, miltä kansallisten kaupunkipuistojen nykyhetki sekä tulevaisuus näyttää. Ekologisuus, kestävä kehitys, kestävät valinnat, uusiotalous ja hiilineutraaliin elämäntapaan tähtäävät valinnat ovat nousevia trendejä. Erityisesti nuoret aikuiset kiinnittävät huomiotaan jokapäiväisiin kulutustottumuksiin ja hakevat vaihtoehtoja kertakulutuskulttuurille, jonka hiilijalanjälki ei ole kestävällä tasolla.

Tämänkaltainen kehitys väistämättä näkyy kaikissa elämänvalinnoissa ja aina matkailussa asti. Tämä vaikuttaa edelleen kotimaassamme tapahtuvaan matkailuun ja erityisesti luonnossa tapahtuvaan matkailuun. Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää niitä piirteitä, joiden avulla kansallisten kaupunkipuistojen matkailullinen vetovoima voisi kehittyä ja miten kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisesta vetovoimasta sekä potentiaalista saataisiin enemmän irti.

2 Toimeksiantajan esittely

Kokkolan Matkailu Oy on vuonna 1988 perustettu yritys. Yrityksen pääasiallinen toimiala on matkanjärjestäjä, mutta yrityksen toimikuvaan kuuluu tämän ohella kokouspalveluiden järjestäminen ja matkatoimiston erinäiset työnkuvat. Kokkolan Matkailu Oy työllistää vakituisesti kuusi henkilöä. Yrityksen kotipaikka on Kokkola ja Teea Pietilä on yhtiön toimitusjohtaja. Yrityksellä on Kokkolan alueella kaksi muutakin sivutoimipaikkaa. (Finder N.d.)

Yhtiön rinnakkaistoiminimet ovat Karleby Turism Ab ja Kokkola Tourism Ltd. Kokkolan Matkailu Oy. Aputoiminimet yrityksellä ovat Kokko Line ja Visit Kokkola. Yrityksen toimikuva on laaja, se järjestää laajalti erilaisia ryhmämyyntipalveluita, majoituspalveluita ja saaristoristeilyjä Tankarin majakkasaarella, matkailuneuvontaa sekä kokous- ja konserttitiloja Snellman salilta aina Kokkolan kaupungintalolle saakka. (Finder N.d.)

Yritys on sosiaalisessa mediassa näkyvästi esillä Instagram, YouTube, Facebook, Twitter sekä LinkedIn sovelluksissa. Tapahtumamyynä on yrityksen toimikuvassa vahvasti läsnä niin risteilyjen kuin erilaisten urheiluaktiviteettien osalta. Visit Kokkola on matkanjärjestäjä, joka myy, markkinoi, kehittää sekä tuottaa Kokkolan alueen matkailupalveluita. (Visit Kokkola N.d.) Yrityksen päätoimiala on matkanjärjestäjä, mutta matkatoimisto sekä kokouspalvelut kuuluvat yrityksen tarjomiin palveluihin. (Finder N.d.)

Yrityksen päätoimipaikka sijainniltaan on Kauppatori 5, 67 100 Kokkola. Sivutoimipaikat sijaitsevat Kauppakeskus Chydeniassa Tehtaankatu 3-5:ssa ja Tankar Cafe / Tankar Inn Meritie 7, lähtöterminaali 67 200 Kokkola. Yrityksen liikevaihto oli 2020 tilikaudella 787 000 euroa ja tilikauden tulos oli 165 000 euroa voitollinen. Yritys on kasvattanut liikevaihtoaan 246 000 eurolla, kun tilikautta 2020 verrataan tilikauteen 2017. (Finder N.d.)

Kokkolan Matkailu Oy järjestää risteilyjä M/S Jennyllä, myös tilausristeilyt ovat mahdollisia. M/S Jenny on 177-paikkainen Suomen suurimpiin lukeutuva saaristoristeilijä. Risteilyihin voi valita erilaisia teemapaketteja, joissa Kokkolan kaupungin historiaa tulee esille. Kokkolan edustalla oleva Tankarin majakkasaari on monipuolinen luonnonloma ja tuo esille vanhaa saaristolaiselämää. (Kokkolan matkailu Oy Tankar FI N.d.)

Tankar Cafe on saarella sijaitseva kahvila-ravintola, jossa on mahdollisuus ruokailuun, majoitukseen sekä opastettuihin kiertokävelyihin. Tankarin kirkossa on mahdollisuus järjestää hää- tai har-
taushetkiä, mutta se pienimuotoiset konsertit ovat myös mahdollisia. Tankar Inn tarjoaa saunan, niin puu- kuin sähkösaunan. Luotsiaseman Torni ja Luotsiaseman pilotti tarjoavat kokoustilat korkeintaan 20 henkilölle. (Kokkolan matkailu Oy Tankar FI N.d.)

3 Kansallispuistot ja kaupunkipuistot

Idea kansallispuistoista on ollut pitkään olemassa. A.E. Nordenskiöld huolestui teollistumisen vaikutuksesta luontoon ja hän esitti vuonna 1880 idean kansallispuistojen perustamisesta Pohjoismaihin. Ensimmäisiä kansallispuistoja jouduttiin kuitenkin odottamaan vuoteen 1938 asti. Yellowstonea pidetään yleisesti ensimmäisenä kansallispuistona ja se on varmasti tunnetuin. Yellowstone on perustettu jo vuonna 1872. Kansallispuistojen suojeluasteet vaihtelevat eri maiden välillä, kotimaassamme kansallispuistossa ei voi asua, toisin kuin esimerkiksi Virossa, jonka kansallispuistoissa voi törmätä jopa kyliin. Kansallispuistot Suomessa eroavat luonnonpuistoista, jotka ovat vielä vankemmin suojeltuja. Luonnonpuistojen tarkoituksena on seurata luonnon omaa muutosta, tämä toteutetaan pitämällä luonnonpuistot luonnonmukaisina tiloina. (Karvinen 2017, 5.)

Kansallispuistojen ensisijainen tarkoitus on suojella kotimaamme upeinta sekä arvokkainta luontoa. Kansallispuistoissa on ainutlaatuisia kasvi- ja eläinlajeja sekä maiseman erityispiirteitä. Kansallispuistoissa vierailevista kuluttajista valtaosa kokee saavansa terveydellisiä hyötyjä luonnossa liikkumisesta. Terveysvaikutusten kokonaissummaksi lasketaan jopa 280 miljoonaa euroa Metsähallituksen tutkimusten mukaan. Suomessa on 40 kansallispuistoa. Ne sijaitsevat metsissä, tuntureilla, perinneympäristöissä, soilla, järvi- sekä merialueilla. Luonnon monimuotoisuus onkin alueilla merkittävää. Kansallispuistojen alueet ovat valtion omistuksessa ja uusilta kansallispuistoilta vaaditaan vähintään 10 neliökilometrin pinta-alaa. Uusin kansallispuisto sijaitsee Suomussalmen ja Kuusamon alueella. Kansallispuisto Hossa perustettiin Suomen satavuotisjuhlavuoden kunniaksi 17.6.2017. (Karvinen 2017, 5.) Merkittävä sekä kävijämäärältään selkeästi suosituin kansallispuisto (2020) Suomessa on Pallas-Yllästunturi. Vuonna 2020 kävijöitä Pallas-Yllästunturilla oli 563 100 ihmistä. (Metsähallitus N.d.)

Jo ennen koronapandemiaa kotimaanmatkailu kiinnosti erityisesti nuoria. Muutoksen taustalla on ilmastotietoisuuden lisääntyminen sekä halu kokea aidosti paikallisia palveluita sekä kohteita. Viime vuosina kestävästä matkailusta on povattu uusinta matkailutrendiä, ja koronapandemia on selkeästi vahvistanut kestävä matkailun sekä kotimaisuuden kysyntää. (MacGilleon & Tolonen 2020.)

Forssan kansallinen kaupunkipuisto oli 2019 Vuoden Retkipaikkaäänestyksessä kolmannella sijalla (Hannula 2020). Vuosi 2020 oli kansallispuistoissa ennätysvilkas ja koronapandemia osaltaan vauhditti kansallispuistojen suosioita. Kaikkea luontomatkailun suosion kasvua ei kuitenkaan voi leimata täysin koronasta johtuvaksi ilmiöksi vaan maastopyöräilijöiden, ensikertalaisten retkeilijöiden sekä nuorten määrät ovat olleet nousussa jo pitkään. (Frilander 2021.)

Luontomatkailun suosio ei kuitenkaan koske ainoastaan kansallispuistoja, vaan luontokohteita yleisesti. Kaupungistuminen on ollut yksi merkittävä tekijä luontokohteiden suosiolle. Ihmiset eivät nykyisin enää ole välttämättä luonnon kanssa tekemisissä niin usein, joten heillä on tarve rentoutua ja kokea luontoa. (Sieppi 2018.) Kansalliset kaupunkipuistot tarjoavat urbaanin haastajan jo suosituille kansallispuistoille (Ruonaniemi 2021).

3.1 Kaupunkien puistoalueet

Kaupunkipuistot eivät yleisten oletusten vastaisesti puhdista juurikaan kaupungin ilmanlaatua. Oppikirjoista on varmasti monelle jäänyt muistiin tämä mielikuva, mutta tutkimusten mukaan ilmanlaatu on jopa huonompi puistoissa, mitä enemmän puita ja kasvillisuutta puistossa on. Asialle on tietysti looginen selitys. Erityisesti kaupunkien keskustat ovat vilkkaita alueita liikenteen osalta ja päästöt jäävät ikään kuin ”jumiin” puistoihin. Tieliikenteen päästöille puistotkaan eivät pysty tekemään ihmeitä ja puistoalueilla mitataan korkeampia pienhiukkas- sekä hiilidioksidipitoisuuksia. (Pirilä 2020.)

Kaupunkien keskustat ovat yhä tiiviimpiä ja kaavoittamisen osalta tämä tarkoittaa sitä, että kaupunkien paineet uusien maa-alueiden muuttamiseksi asuinalueiksi kasvavat. Viheralueet ovat kuitenkin merkittäviä tekijöitä ihmisten yleisen hyvinvoinnin kannalta. Alueet ovat merkittäviä niin virkistymis- kuin liikuntamahdollisuuksien osalta. Maankäytöstä vastaavat ihmiset ovat ymmärtäneet viheralueiden merkityksen ihmisille, joten puistoalueita arvostetaan nykyään enemmän. Usein arvostus näkyy valitettavasti vain esteettisten arvojen vuoksi. (Pirilä 2020.)

Puistot ovat kuitenkin arvokkaita paikkoina, jotka ylläpitävät luontoa ja elämää. Kaupunkipuistot tekevät arvokasta työtä kaupunkien puolesta esimerkiksi imemällä maaperään likaisia hule- ja sadevesiä. Näin likaiset sadevedet eivät päädy pinta- ja pohjavesiin. Tutkijoiden mukaan viheralueet kuitenkin vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin. Havupuut vaikuttavat suoraan ihmisten terveyteen

sitomalla maaperään ravinteita ja hiiltä. Pohjaveteen, jota käytämme juomavetenä ja pintave-
teen, jossa kalastamme ei pääse siten valumaan myrkyllisiä aineita. (Pirilä 2020.)

Puistoille voidaan laskea rahallinen jopa rahallinenkin arvo. Jos kaupunki luopuu viheralueesta,
sen tilalle joudutaan rakentamaan infrastruktuuria. Puistoihin ei tarvitse rakentaa käytännössä
infraa, jota jouduttaisiin ylläpitämään, esimerkiksi viemäri- sekä hulevesiverkostoja. Puistoissa
tiet valitettavan usein päällystetään, ja tämä haittaa puistoalueiden ekosysteemiä tukahdutta-
malla ne. Tutkimusten mukaan suomalaiset eivät osaa kuitenkaan käytännössä arvostaa kaupun-
kien puistoalueita. (Pirilä 2020.)

3.2 Kansallinen kaupunkipuistoverkosto

Kansallisilla kaupunkipuistoilla tarkoitetaan Ympäristöministeriön myöntämää kansallista kau-
punkipuisto -titteliä. Kokkola on kymmenes suomalainen kaupunki, jonka kansallinen kaupunki-
puistohakemus on hyväksytty. Muut yhdeksän kaupunkia ovat Forssa, Pori, Hämeenlinna, Hanko,
Heinola, Kotka, Kuopio, Porvoo sekä Turku. (Kansalliset kaupunkipuistot N.d.) Kansallisten kau-
punkipuistojen tavoitteena on säilyttää niin rakennettua kulttuuriympäristöä kuin kaupunkiluon-
toa (Ympäristöministeriö N.d).

Kaupungit tekevät hakemukset verkostoon itse ja Ympäristöministeriö tekee päätöksen mahdol-
lisesta kansallisesta kaupunkipuiston perustamisesta. Kansalliset kaupunkipuistot sisältävät mer-
kittäviä luonnonalueita, jotka edistävät ja säilyttävät kaupunkiluonnon monimuotoisuutta, histo-
riallisesti merkittäviä kulttuurirakennuksia- sekä ympäristöjä ja merkittäviä viher- tai puistoalu-
eita. Kansalliset kaupunkipuistot ovat kaupunkikeskeisiä hankkeita, joten kansalliset kaupunki-
puistot alkavat kaupungin ydinkeskustasta. Tai sen välittömästä läheisyydestä. Alueen on oltava
häiriötön sekä riittävään laaja puisto- sekä viherympäristönä ja sini- sekä viherrakenteeltaan alu-
een pitää olla yhtenäinen, jotta ihmisillä on mahdollisuudet liikkua eri kaupunginosien välillä kau-
punkipuistoa pitkin. (Ympäristöministeriö N.d.)

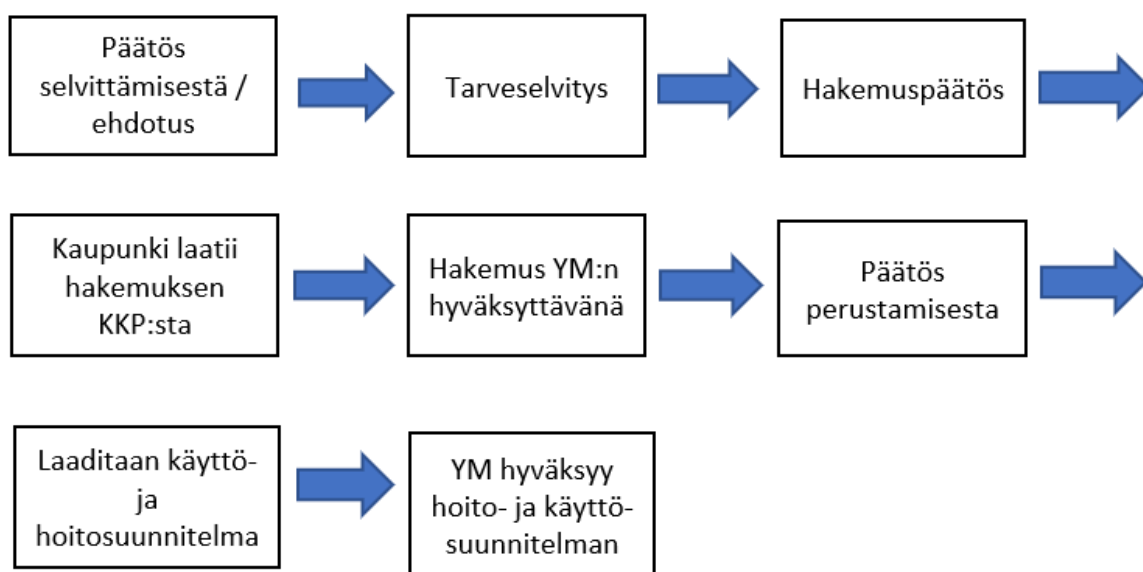
Ekologisuus on hankkeissa tärkeää; alueille halutaan syntyvän ekologisia käytäviä, jotta lajiston
siirtyminen sekä vuorovaikuttaminen on mahdollista. Jatkuvuuden kannalta olennaista on se, että
kansallinen kaupunkipuisto -alue siirtyy ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin alueisiin, esi-

merkiksi maaseutuun tai luontoympäristöön. (Ympäristöministeriö N.d.) Idea kansalliseen kaupunkipuisto-hankkeeseen on tullut alkujaan Ruotsista ja Tukholmasta löytyykin ensimmäinen kansallinen kaupunkipuisto (Holopainen 2020).

3.3 Kansalliset kaupunkipuistot

Useat suomalaiskaupungit haluavat osaksi kansallista kaupunkipuistoverkostoa erityisesti siksi, että kaupungit kokevat hankkeiden houkuttelevan paremmin matkailijoita. Kansallisilla kaupunkipuistoilla tavoitellaan erityisesti luontomatkailijoita. Kansallista kaupunkipuisto käsitettä on hie- man haastavaa edes määritellä. Tiivistettynä yhteen lauseeseen kansallinen kaupunkipuisto tarkoittaa yhtenäistä, laajaa aluetta, jossa rakennettu kulttuuriympäristö sulautuu sitä ympäröivään luontoon katkeamattomasti. Kansallisten kaupunkipuistojen toivotaan edistävän erityisesti verkoston kaupunkien luontomatkailua. Mitään tutkimustietoa kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisesta vetovoimasta ei ole kuitenkaan tehty. (Rantala 2020.)

Maankäyttö- ja rakennuslaki on merkittävässä roolissa projekteissa. Laki määrittelee kaupunkiympäristön merkittävät virkistysalueet, kulttuuri- sekä luontokohteet kokonaisuudessaan ja kaupungit sitoutuvat kohteiden säilyttämiseen sekä hoitamiseen. Kansallisten kaupunkipuistojen avulla turvataan kestävästä kaupunkisuunnittelua sekä rakentamista. (Ympäristöministeriö N.d.)

Kuva 1. Kansallisen kaupunkipuiston hakemusprosessi (Tampereen KKP-selvitys.)

Kuvasta 1 yllä näkyy selkeästi Ympäristöministeriön keskeinen rooli hankkeissa. Kaupungit eivät voi päättää kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta vaan hankkeet toteutetaan yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Mikä tahansa kaupunki ei kelpaa kansalliseen kaupunkipuistoverkoston kriteerien ollessa erittäin vaativia. (Rantala 2020.) Kansallisella kaupunkipuistoa ei voida hetken mielijohteesta, vaan käyttö- ja hoitosuunnitelma edellyttää pitkää hakemus- sekä valmisteluprosessia. Kaupungit sitoutuvat hankkeisiin monialaisesti, eikä projekti lopu silloin, kun kaupunki saa kansallisen kaupunkipuistostatuksen. (Ympäristöministeriö N.d.)

Kansalliset kaupunkipuistot ovat melko tuntemattomia tavallisille ihmisille. Tämä siitäkin huolimatta, että omasta kotikaupungista saattaa löytyä kansallinen kaupunkipuisto. Kansallispuistot tunnetaan, mutta kansalliset kaupunkipuistot ovat jääneet taka-alalle ihmisille, vaikka Hämeenlinnan kansallinen kaupunkipuisto on perustettu jo vuonna 2001. (Rantala 2020.) Heinolassa ja Porissa kansalliset kaupunkipuistot verrattain vanhoja, ne ovat perustettu vuonna 2002. Muut kansalliset kaupunkipuistot ovat liittyneet verkostoon vuodesta 2008 alkaen aina vuoteen 2020, jolloin Kokkolan hakemus hyväksyttiin. (Ruonaniemi 2021.)

Kaupunkipuistot ovat suosittuja maailmalla, mutta harva kansainvälien matkailija tietää, että Suomessaakin on kaupunkipuistoja. Mari Helin (Kaupunkipuistoverkoston puheenjohtaja) myöntää, että kaupunkipuistot tunnetaan vielä heikosti. Kehitystyötä ja vuorovaikuttamista verkoston sisällä tarvitaan tulevaisuudessa vielä. Kansallispuistobuumi on ollut Suomessa viime vuosien ajan merkittävä. Yksi merkittävä asiakassegmentti kansallisilla kaupunkipuistoilla voisi nimenomaan olla kansallispuistot jo löytäneet matkailijat. (Rantala 2020.)

Kansallisista kaupunkipuistoista halutaan matkailun kestopuosikkia sekä haastaja kansallispuistolle. Suomen valtiokin vaikuttaa uskovan kansallisten kaupunkipuistojen matkailulliseen potentiaaliin. Ympäristöministeriö myönsi ensimmäistä kertaa rahaa hankkeille joulukuussa 2020. Ympäristöministeriön ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander, joka ideoi kansalliset kaupunkipuistot Suomeen kertoo, että kansallisille kaupunkipuistolle tapahtuu sama, mitä luonnon kansallispuistolle on käynyt. Kansallisista kaupunkipuistoista tulee hyvin merkittäviä matkailukohteita. Jukka-Pekka Flander uskoo kansallisten kaupunkipuistojen kiinnostavan kotimaisten matkailijoiden lisäksi ulkomaalaisiakin matkailijoita. (Ruonaniemi 2021.)

3.4 Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto

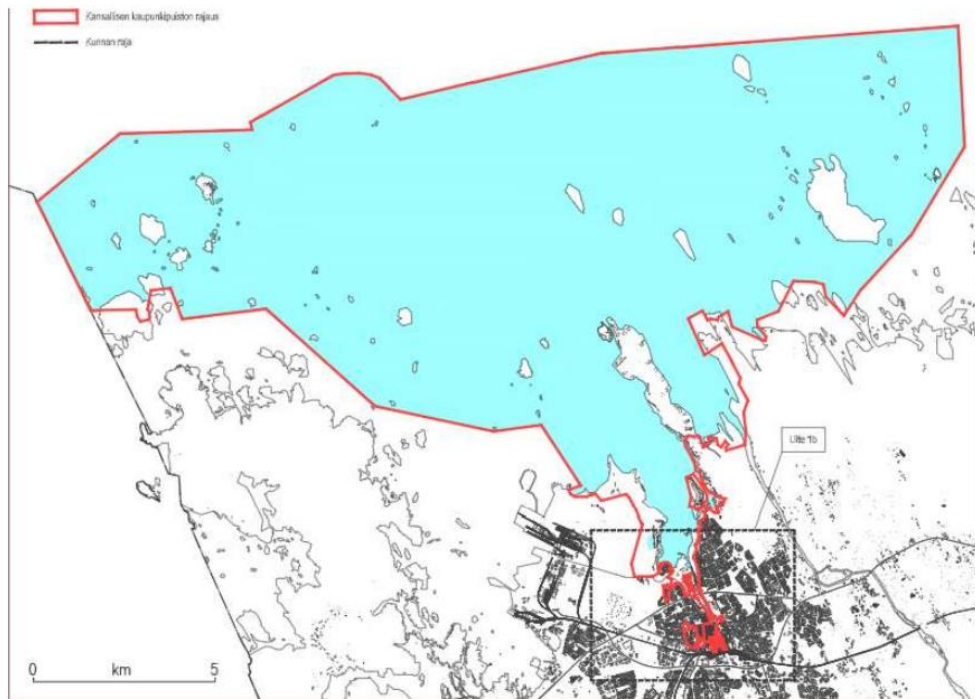
Suomen uusin kansallinen kaupunkipuisto sijaitsee Kokkolassa. Kansalliset kaupunkipuistot eivät ole yksinkertaisia projekteja, vaan erittäin vaativia toteuttaa. Kokkolan kaupunki valmisteli omaa hakemustaan peräti yli 10 vuoden ajan. Kokkolan kaupunki juhli projektin hyväksymisen aikaan 400-vuotisjuhliiaan. Kansallisten kaupunkipuisto verkostoon Kokkola tuo omanlaisensa erikoisuu- den, maankohoamisilmiön. (Ympäristöministeriö 2020.)

Kuva 2 Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto (KKP Esitys).

Kokkolan kansallisessa kaupunkipuistossa tulee kaupungin tarina hyvin esille. Kokkola on noussut maanviljelys- sekä hylkeenpyyntikylästä merenkäynnillä ja tervanviennillä vaurastuneeksi porvariskaupungiksi. 2000-luvun Kokkola on satama- ja teollisuuskaupunki ja eriaikainen puurakentaminen tuo alueelle omanlaisensa leiman. Kokkolan kansallisen kaupunkipuiston alkupiste on keskustan ns. koulukortteleiden alue. Suomen vanhin ei-kirkollinen puurakennus 1600-luvulta sijait-

see alueella. Puurakentaminen näkyy Kokkolassa niin venehuoneissa kuin puukaupunkikeskustassa. Merialueet ovat tärkeä osa Kokkolan historiaa. Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto toteuttaa kansallisen kaupunkipuisto -verkoston tavoitteita puhtaimmillaan. Se on luonnon- ja kulttuuriperinnön laaja yhdistelmä. (Ympäristöministeriö 2020.)

Kartta 1. Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto (KKP Esitys).

Kartasta 1 näemme Kokkolan kansallisen kaupunkipuiston rakenteen. Se on pinta-alaltaan hyvin laaja, 19 830 hehtaaria. Valtaosa kansallisen kaupunkipuiston alueesta on kuitenkin vesialuetta, 18 615 hehtaaria. Kokkolan kansallisen kaupunkipuiston ranta-, saaristo- ja meriluonto elävät jatkuvassa muutoksessa alueella ilmentyvän maankohoamisilmion seurauksena. Muutos on alati läsnä luonnossa. Kokkolan kansalliseen kaupunkipuistoon lukeutuu Natura 2000-alueita. Tähän sisältyvät kosteikoita, piensaaria, rantaniittyjä sekä saaristoja merenalaisine dyneineen. Merialue on tärkeä muutonaikainen levähdysalue alueen merkittävälle linnustolle. (Ympäristöministeriö 2020.)

4 Kansallisten kaupunkipuistojen tarkoitus

Kansallisilla kaupunkipuistoilla tavoitellaan kaupungeista riippumatta hyvin samankaltaisia asioita. Hankkeiden uskotaan tukevan kaupungin tarinaa sekä imagoa sekä tarjoavan mahdollisuuden kestävään, pitkäjännitteiseen ja kokonaisvaltaiseen kaupunkisuunnitteluun. Kansallisten kaupunkipuistojen toivotaan tukevan kaupunkiluontoa, rakennettua kaupunkiympäristöä, virkistysmahdollisuuksia kuin ihmisten yleistä hyvinvointia. Niin psyykkistä kuin fyysistä. Kansallisten kaupunkipuistojen koetaan turvaavan keskeisiä kulttuuri-, luonto- sekä historiallisten arvojen säilyttämistä. (Tampereen kaupunki 2017; Savonlinnan kaupunki 2018; Helsingin kaupunki 2020.)

Vahvuuksiin luokitellaan tasa-arvon lisääntyminen alueiden välillä, liikuntamahdollisuuksien kehittäminen, lisäarvon rakentuminen matkailusektorille ja koulujen saama lisäarvo kansallisista kaupunkipuistosta opetussuunnitelmien toteutukseen. Taloudellisia vaikutuksia toivotaan elinkeinoelämälle, matkailulle sekä kaupungille yleisesti. Luonnonsuojeluteema näkyy osassa hankkeista hiilineutraaliuuden tavoittelemisena sekä uhanalaisten eläinten suojeluna. Nämä ovat siis tavoitteita, joita kaupungit, joilla vielä ei ole kansallista kaupunkipuistostatusta asettavat itselleen. (Tampereen kaupunki 2017; Savonlinnan kaupunki 2018; Helsingin kaupunki 2020.)

4.1 Kansallisten kaupunkipuistojen kohderyhmät

Kansallispuistoissa vierailevat ihmiset ovat selkeästi enemmän erähenkistä asiakasryhmää verrattaessa kansallisia kaupunkipuistoja käyttäviin kuluttajiin. Kaupunkiympäristön sekä kulttuurihistorian esille tuominen on kansallisten kaupunkipuistojen erikoisuus. Kansallispuistoista ei löydy puisto- tai viherrakentamisen kauneutta. Asiakassegmenttinä lapsiperheet ja heidän hyvinvointinsa edistäminen on kansallisten kaupunkipuistojen avulla todella tärkeää ja yhteiskunnallisesti merkityksellistä. (Haastateltava 5.)

Muita kohderyhmiä ovat keskieurooppalaiset turistit, kansallisen kaupunkipuistohankkeen maakunnassa asuvat kuluttajat sekä kaupunkilaiset. He haluavat kokea luontoympäristöä turvallisesti ja mennä joko kotiin tai hotelliin yöksi. He eivät halua yöpyä metsän keskellä huonoilla erätaidoilla. Osa kuluttajista haluaa perehtyä arkkitehtuuriin, kaupunkiluontoon sekä rakennettuun

kulttuuriympäristöön. Arkkitehtuuria ja kulttuuria löytää harvemmin kansallispuistoista. (Haastateltava 5.)

Edellä mainitut kohderyhmät eivät usein ole valmiita menemään kansallispuistoihin taitojen ja usein varusteidenkin puuttuessa. Ihmiset, jotka eivät ole liikkuneet paljon luonnossa tai erämaassa eivät välttämättä ymmärrä kuinka vaativaa liikkuminen näissä olosuhteissa voi olla. Vaeluskenkien ja kunnollisten ulkovaatteiden sijasta ihmiset saattavat mennä tavallisissa lenkkareissa sekä collegehousuissa kansallispuistoihin. Tämä tekee liikkumisesta erämaassa erittäin vaikeaa, mutta se voi olla henkilöille itselleen jopa vaarallista, kun taidot ja varusteet ovat riittämättömät. (Haastateltava 2.)

4.2 Kansallinen kaupunkipuisto Savonlinnaan, Helsinkiin ja Tampereelle

Kaupungit, jotka eivät ole vielä verkostossa toivovat kansallisten kaupunkipuistojen tuovan monenlaisia vetovoimatekijöitä kaupungeilleen. Tampereella kansallinen kaupunkipuistohanke on jo todella kovassa myötätuulessa. Tampereen kaupunki on jo lähettänyt hakemuksen kansallisesta kaupunkipuistosta ympäristöministeriöön. (Tanninen 2021.) Hyötyinä Tampere näkee hankkeessa esimerkiksi kaupungin tarinan vahvistamisen sekä mahdollisuuden kestävään, pitkäjänteiseen sekä kokonaisvaltaiseen kaupunkisuunnitteluun. Hankkeen koetaan tukevan niin kaupunkiluontoa, rakennettua kulttuuriympäristöä sekä kaupunkilaisten yleistä hyvinvointia sekä virkistysmahdollisuuksia. (Tampereen kaupunki 2017.)

Helsingin kaupunki toivoi osaltaan samankaltaisia asioita, kuten Tampere. Helsingin tarinaa haluttiin tuoda esille. Hankkeen koettiin turvaavan keskeisten kulttuuri-, luonto- sekä historiallisten arvojen säilymistä kaupungissa. Asukkaiden hyvinvointi (fyysinen sekä psyykinen terveys) tuli esille projektissa ja tämän koettiin parantuvan, jos kansallinen kaupunkipuisto saadaan Helsinkiin. Vahvuudeksi luokiteltiin lisäksi alueellisen tasa-arvon kasvu, liikuntamahdollisuuksien lisääntyminen, lisäarvon rakentuminen matkailulle sekä kaupungin brändille ja koulujen saama lisäarvo kansallisesta kaupunkipuistoista opetussuunnitelmiansa toteutukseen. Taloudelliset vaikutukset koetaan positiivisiksi niin elinkeinoelämälle, matkailulle kuin kaupungille, joskin mahdollisuudet koettiin hyvin pieniksi. (Helsingin kaupunki 2020.)

Selvityksessä listattiin vahvuuksien lisäksi heikkoudet, joihin lukeutui perustamisprosessin pitkä kesto, mahdollinen byrokratia, vaikutusmahdollisuudet voivat olla näennäisiä, alueen rajaaminen yhden kunnan alueelle, vaikutukset kaupunginosaan, jotka jäävät projektin ulkopuolelle (mahdollinen epätasa-arvoisen tilanteen syntyminen) sekä huonosti toteutettuna hanke voi hankaloittaa täydennysrakentamista. Heikkoudeksi mainitaan vielä kansallisten kaupunkipuistojen heikko tunnettavuus, kiinnostus voi olla pientä. (Helsingin kaupunki 2020.)

Kansallista kaupunkipuistoa on kaavailtu Tampereen sekä Helsingin lisäksi esim. Savonlinnaan. Kaupungin strateginen päämäärä on hyödyntää alueen ympäristöä sekä luontoa, jotta matkailua voitaisiin kehittää entisestään. Hanke on Savonlinnassakin hyvin luonto- sekä kulttuuripainotteinen. Usein kansallisissa kaupunkipuistoissa esiintyy luonnonsuojelun sekä ilmastonmuutoksen teemoja, mutta Savonlinnassa erikoisuutena ovat Saimaannorpat, jotka ovat täysin ainutlaatuisia eläimiä maailmanlaajuisestikin (Savonlinnan kaupunki 2018.)

Kansallisella kaupunkipuistostatuksella Savonlinna hakee lisäarvoa matkailualalle ja Savonlinnassa koetaan, että titteli toisi paremman imagon kaupungille. Taloudellisia hyötyjä haetaan niin matkailualalle kuin yritysmaailmaan yleisesti. Tapahtumamarkkinoinnissa statusta olisi mahdollista käyttää apuna. Pitkän aikavälin tavoitteisiin kuuluu jopa täysin hiilineutraali Savonlinna. (Savonlinnan kaupunki 2018.)

5 Matkailun vetovoimatekijät

Jotta kuluttajat saadaan matkustamaan tiettyyn kohteeseen, täytyy kohteen olla houkutteleva. Yleisesti ottaen vetovoimatekijöinä kuvataan positiivisia asioita, joita käytetään apuna markkinoitviestinnässä. Jotkut matkailijat saattavat tosin kokea negatiiviset asiat houkuttelevina. Vanhiloista on todella vaikeaa löytää mitään positiivista, mutta Alcatraz on hyvä esimerkki negatiivisen sävyn omaavasta paikasta, josta on tullut suosittu kohde. Matkakohteet, jotka herättävät negatiivisia tunteita (keskitysläiritykset, sodat yms.), mutta tästä huolimatta houkuttelevat turisteja kuuluvat thantourismiin. Kulttuuri- sekä luonnonmaantieteelliset vetovoimatekijät ovat matkailun merkittävimmät osiot. (Verhelä 2017, 138–139.) Vetovoimatekijät ovat turismin pohjimmallinen syy. Ne luovat kuluttajien vierailun kohteissa ja siten tuottavat elinkeinon paikallisille. Vetovoimatekijöihin lukeutuvat luonnonkohteet, ihmisten luomat kohteet sekä erilaiset tapahtumat. (Tourism Essentials 147, 154, N.d.)

Mikään maa ei vedä puoleensa matkailijoita sattumanvaraisesti. Vetovoimatekijöistä palvelut sekä saavutettavuus kohdealueella ovat matkailijoille erittäin merkittäviä. Maan tai alueen hintataso on lisäksi matkailijoille tärkeä elementti sen kanssa, miten kohde on onnistunut markkinoinnissa sekä promootiossa kuluttajille. Osa maista ei pysty houkuttelemaan matkailijoita vetovoimatekijöiden puuttuessa. Alueen taloudellinen tilanne (esimerkiksi äärimmäinen köyhyys) vaikuttaa vahvasti alueella tapahtuvaan matkailuun. (Tourism Essentials 18 N.d.)

Suomen vetovoimatekijöihin lukeutuu hiljaisuus (luonto, hyvinvointi, rentoutuminen, sauna), turvallisuus (rikollisuus on todella vähäistä), huipputeknologia, eksotiikka (syrjäinen sijainti pohjoisessa, Venäjän läheisyys), luontoon liittyvät elämykset (moottorikelkkailu, koiravaljakko, veneily, melonta jne.), laaja kulttuuritarjonta (arkkitehtuuri, design, perinteet), ja vuodenaajat. Suomen matkailustrategian avulla on luotu tavoitekuva, joka Suomesta halutaan luoda maailmalla. Matkailumaana Suomeen yhdistettäisiin neljä C:tä: Credible (Suomi on luotettava), Contrasts (vasta kohtien maa), Creative (Suomalainen elämäntapa on luova) ja Cool (raikas, rento ja puhdas). (Verhelä 2017, 141.)

Suomen puhdas luonto on ollut pitkään tunnetuin vetovoimatekijämme, mutta se ei ole ainoa Suomen matkailun vetovoimatekijä. Mielenkiinto kulttuurin näkyä nuorissa urbaaneissa matkai-

lijoissa ja ostosmatkailu on japanilaisille yhä merkittävämpi matkailun vetovoimatekijä. Suomalainen kulttuuri ja elämäntapa ovat nousevia kiinnostuksen kohteita, ”Live like a local”, elä kuin paikallinen -ilmiöstä on tullut suosittu. (Matkailu tuo Suomeen isot rahat 2019.)

Matkailijat haluavat kokea suomalaista elämäntapaa, paikallisuutta sekä aitoutta. Suomalaisen kulttuurin ja elämäntavan korostamisella matkailussa Suomi on pystynyt hyvin erottumaan naapurimaistaan. Eri asiakassegmentit tulevat Suomeen erilaisten vetovoimatekijöiden perässä. Esimerkiksi Ison-Britannian alueelta tulevat matkailijat eivät välttämättä hae samankaltaisia kokeimuksia verrattaessa Japanista tuleviin kuluttajiin. Yhteneväisyyksiä tietysti on (saunakulttuuri, luonto), mutta erilaisille asiakassegmenteille ei voida markkinoida Suomea yhtenäisesti, vaan erilaisten teemojen avulla. (Tunne asiakkaasi! N.d.)

Valtioilla on iso vastuu luontokohteiden hoitamisessa. Kansallispuistot, rannikkoalueet sekä kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet ovat usein heidän omistuksessaan, jolloin niistä huolehtiminen kuuluu heille. Taidefestivaaleilla sekä erilaisilla luonnonpuistoilla saavutettavuus on merkittävä tekijä. Kävijät koostuvat paikallisista tai alueellisista kuluttajista. Luonnontilaiset alueet tarjoavat hyvin laajan vetovoimatekijöiden joukon. Joet, järvet, rannat, kasvisto sekä eläimistö, kansallispuistot, erämaa-alueet ja metsät ovat luonnontilaisten alueiden vetovoimatekijöitä. Näitä alueita on usein tarpeellista suojella liikaturismilta herkkien ekosysteemien vuoksi. Siksi julkinen tai valtiollinen omistus on hyödyllistä ja yleistä, joskin omistussuhteet voivat olla erilaisetkin. (Tourism Essentials 154, N.d.)

Vihreällä- sekä luontomatkailla on paljon kysyntää ja tämänkaltaista matkailua suosivat kuluttajat ovat hyvin määrätietoisia. Nämä kuluttajat haluavat kokea luontoa aidosti. Luontomatkailijat haluavat osaltaan olla luomassa matkailusektoria, jossa luonnonvaroja ei kuluteta kohtuuttomasti ja he haluavat kompensoida heidän omat matkustamisensa hiilidioksidipäästöt. Osa kohteista, maista sekä ekosysteemeistä on paljon herkempiä massaturismin negatiivisille ilmiölle. Esimerkiksi Galapagos -saaret hyötyvät vihreän matkailun suosion kasvusta. (Tourism Essentials 22, N.d.)

Ekoturismin vetovoimatekijöihin kuuluvat alueet, jotka ovat luonnontilaisia sekä koskemattomia eläimistöltään ja kasvistoltaan. Luonnon vetovoimatekijöiden lisäksi alueelta saatetaan hakea alkuperäisasukkaiden kulttuuria ja sen kohtaamista. Ekoturismi juuri haluaa, että paikalliset, erityisesti jo usein heikossa asemassa olevat alkuperäisasukkaat hyötyisivät matkailusta taloudellisesti

tarjoamalla mahdollisuuden työllistyä matkailun pariin. Alueiden luonnon- sekä kulttuurin kohentaminen ja ylläpitäminen on ekoturismin pääpiirteitä ja tarkoituksena on tietysti turvata paikallisten asukkaiden kulttuuria sekä parantaa heidän elämänlaatuaan. (Tourism Essentials 23, N.d.)

Ekoturismissa huomioidaan matkailun hiilijalanjälki matkailun kaikilla osa-alueilla. Hyvin usein matkailun päästöt nähdään ainoastaan matkan taittuessa syntyneinä päästöinä (bussit, junat, lento- tai laivaliikenne), mutta majoituskin on osaltaan merkittävä päästöjen lähde. Paikallisen omistamisen sekä työllistämisen ohella ekomatkailu pyrkii hiilineutraaliuteen. (Tourism Essentials 23, N.d.)

Käyttäjäsuintautuneita vetovoimatekijöitä ovat esimerkiksi museot, teemapuistot ja eläintarhat. Tällaiset vetovoimatekijät kohdentuvat ennalta määriteltyyn asiakassegmentteihin ja ne sijoittuvat merkittävien asutuskeskusten ja käyttäjäryhmien läheisyyteen, jotta ne saavuttavat kohde-ryhmänsä helposti. Resurssilähtöiset vetovoimatekijät, jossa itse kohde on matkailutuote eikä ympäristö vaikuta tuotteen vetovoimaan. Grand Canyon tai Taj Mahal ovat itsessään matkailijoita houkuttelevia merkittäviä luontokohteita tai kulttuurisia ikoneita. Resurssilähtöisissä vetovoimatekijöissä käyttäjämäärien rajoittaminen kohteen säilyttämiseksi on tarpeen. Välikategorian vetovoimatekijöissä saavutettavuus on ratkaiseva tekijä, ja käyttäjät koostuvat alueellisista tai paikallisista kuluttajista. Taidefestivaalit sekä paikalliset metsäalueet ovat hyviä esimerkkejä tällaisista vetovoimatekijäistä. (Tourism Essentials 152, N.d.)

Matkailijoita houkuttelevat luontoalueet eivät usein ole kannattavia ja ne tarvitsevat rahoitusta, jotta niiden ylläpitäminen sekä operointi on mahdollista. Tämä onkin tärkein syy valtiolliselle omistamiselle, koska liiketoimintaa on hyvin vaikeaa toteuttaa kannattavasti. Julkisella omistuksella taataan kohteiden turvaaminen ja se auttaa säilyttämään alueiden kasvistoa sekä eläimistö luonnonmukaisissa olosuhteissa. (Tourism Essentials 154, N.d)

6 Kestävä kehitys

Kestävästä matkailusta puhuttaessa kuluttajat usein ajattelevat sen koskevan vain ekologisuuutta. Ekologisuudella on tietysti valtava merkitys, mutta kestävän matkailun periaatteisiin kuuluu sen lisäksi taloudellinen-, kulttuurillinen- sekä sosiaalinen kestävyys. Taloudellisella kestävyydellä tarkoitetaan matkailun vaikutusta paikalliseen talouteen, hintojen nousu on hyvä esimerkki matkailun negatiivisesta vaikutuksesta paikallisten elämään. Matkailu saattaa usein muuttaa paikallista kulttuuria; maailmalla on ilmiö, jossa perinteisiä tapoja ei paikallisväestön keskuudessa enää harjoiteta, vaan niitä tuotetaan pelkästään matkailijoille. Sosiaalinen kantokyky on melko harvoin käytetty termi. Sosiaalisella kantokyvyllä viitataan siihen, miten paikalliset reagoivat matkailuun. (Verhelä 2014, 145–147.)

Business Finlandin mukaan kestävän matkailun määritelmä on ”matkailua, joka ottaa huomioon matkailun sosiokulttuuriset, taloudelliset sekä ympäristölliset vaikutukset. Matkailuyritysten, kohteiden sekä ympäristön tarpeet osataan ottaa huomioon. Nyt sekä tulevaisuudessa. Paikallisväestöä unohtamatta”. (Kestävä matkailu lyhyesti N.d). Maapallomme resurssit ovat erittäin rajalliset ja ihmisten kulutustaso nykyisyydessään on maapallon kantokyvyille aivan liian korkealla (Kempfi 2016).

YK:n omiin tavoitteisiin kuuluu kestävän kehityksen edistäminen maailmanlaajuisesti, niin taloudellisesti, ympäristön kuin ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Tavoitteisiin lukeutuu esimerkiksi äärimmäisen köyhyyden poistaminen, kestävän infrastruktuurin rakentaminen, kestävän kehityksen edistäminen, estää maaperän sekä luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä, merien suojeleminen ja niiden kestävä käyttäminen, luonnonvarojen käyttämien kestävällä tasolla sekä kiireelliset toimet ilmastonmuutosta vastaan. (Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet N.d.)

Yritysvastuun yksi tavoitteista on kestävän kehityksen vaaliminen. Yritykset vaikuttavat joko suorasti tai epäsuorasti yhteiskuntaan. Sosiokulttuurinen, ekologinen ja taloudellinen kestävyys ja vastuu tulisi näkyä myös yritysten teoissa, ei pelkästään sanoissa. Kestävän kehityksen periaatteet ja niiden noudattaminen kaikissa muodoissaan on asia, mitä matkailuyritysten toivotaan suosivan (Kestävä matkailu lyhyesti N.d.)

6.1 Sosiokulttuurinen kestävyys

Matkailijat ja matkustustoiminta vaikuttaa suorasti sekä epäsuorasti kohdemaiden asukkaisiin sekä yhteisöihin. Matkailualan ollessa vuorovaikutuksessa alueen isäntäyhteisön kanssa, paikalliset asukkaat ovat hyvin usein heikommassa asemassa palveluntarjoajiin ja matkailijoihin verrattaessa. Tähän on useita eri syitä ja tavallisen kuluttajan on usein vaikeaa tunnistaa tätä ilmiötä, koska sen mittaaminen on vaikeaa ja nämä usein ovat epäsuoria vaikutuksia paikallisiin yhteistöihin. Matkailu voi aiheuttaa arvojärjestelmään sekä käyttäytymiseen muutoksia ja tätä kautta se uhkaa asukkaiden alkuperäistä identiteettiä. Perineet, perhesuhteet, yhteisö rakenne, perinteiset elämäntavat sekä moraaliset käytännöt voivat muuttua matkustustoiminnan seurauksena. Tämän vuoksi isäntäyhteisön kulttuuria, perinteitä ja tapoja pitäisi kunnioittaa, jotta kulttuurien välistä ymmärrystä sekä suvaitsevaisuutta on mahdollista ylläpitää ja kehittää. (Kestävä matkailu

N.d.)

Matkustustoiminta ei kuitenkaan aina aiheuta vain negatiivisia ilmiöitä kohdemaissa, vaan matkailu voi tuottaa positiivisiakin asioita. Matkailu voi toimia rauhaa tukevana tekijänä, matkailu voi saada ihmiset kokemaan ylpeyttä kulttuuriperinteistään ja luomalla kaupunkiin uusia paikallisia työpaikkoja, jotta ihmisten ei tarvitse lähteä kotiseuduiltaan. Näin vältetään lisäksi kaupunkien uudelleensijoittamiselta. Sosiokulttuurisia vaikutuksia on vaikea arvioida kulttuurien kohtaamisessa. Eri ryhmät saattavat pitää tiettyjä vaikutuksia positiivisina, kun toiselle ihmisryhmälle vaikutukset voivat olla negatiivisia. (Kestävä matkailu N.d.)

6.2 Taloudellinen kestävyys

Matkailu tuottaa merkittävää taloudellista hyötyä kohdemaille ja matkailijoiden kotimaille. Monet kehitysmaat ovat hyvin riippuvaisia matkailusta ja maat pyrkivätkin edistämään maataan matkailukohteenä taloudellisten syiden seurauksena. Kehitysmaiden taloudellinen edistys ei aina kuitenkaan tuo pelkästään positiivisia seurauksia, vaan valitettavan usein myös negatiivisia. Taloudellisesti kestävä matkailun tavoitteisiin kuuluukin pitkän aikavälin taloudelliset toimet, joiden

avulla varmistetaan tasapuolisesti taloudellisia hyötyjä kaikille sidosryhmille. Näiden avulla pyritään köyhyyden vähentämiseen, vakaisiin työllistämistoimiin sekä tulonansaistamahdollisuuksiin ja sosiaalipalveluihin kohdemaissa. (Kestävä matkailu N.d.)

Matkailun pitäisi tuottaa hyötyä kohdemaiden asukkaille. Kun matkailu tuottaa tuloja, niiden olisi olennaista jäädä paikallisten asukkaiden sekä yhteisöjen hyödyksi. Paikallisuuden suosiminen sekä heidän työllistämisensä on olennaista, jotta yhteisöt saavat tuloja matkailusta. Jos paikallisyhteisö saadaan integroitua matkailuteollisuuteen, matkailun tuoma rahallinen hyöty jakautuu asukkaiden hyödyksi. Investointien kestävyydellä pyritään yritystoiminnan läpinäkyvyyteen sekä pitkäjänteisyyteen. (Kestävän matkailun periaatteet 2019.)

Yritykset, jotka toteuttavat kestävän kehityksen periaatteita ja toimivat vastuullisesti saavat merkittäviä kustannussäästöjä energiankulutuksessa. Asiakastytyväisyys ja palveluiden sekä tuotteiden laatu koetaan paremmaksi niiden yritysten osalta, jotka toimivat vastuullisesti. Kestävä kehitys on yrityksille oleellista taloudellisen jatkuvuuden näkökulman kannalta. (Kestävä matkailu lyhyesti 2019.)

6.3 Ekologinen kestävyys

Luonnonperinnön säästäminen, biologisen monimuotoisuuden tukeminen, ekologisten prosessien ylläpitäminen ja ympäristöresurssien optimaalinen käyttö ovat ekologisen kestävyuden peruseriaatteita. Kestävän matkailun tarkoituksena on tukea edellä mainittuja teemoja. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen erityisesti nykyään on tärkeää. Luonnonsuojelualueet, elinympäristöjen ja eläinten suojeleminen on ekologisen kestävyuden kannalta täysin välttämätöntä. Matkustustoiminta valitettavan usein kuluttaa tarpeettoman paljon isäntäyhteisöjen ympäristöä, ilmiö on nähtävissä varsinkin kehitysmaissa. Matkustustoiminnan pitäisi minimoida veden käyttöä sekä jätteen syntyä. (Kestävä matkailu N.d.)

Ekoturismi keskittyy luonnonvarojen suojelemiseen, mutta se pyrkii takaamaan suoria resursseja paikallisille ihmisille, jotta luonnonsuojelu on mahdollista. Ekoturismi on osa eettistä matkailua, jolla pyritään luonnonsuojelun ohella parantamaan paikallisten ihmisten elämänlaatua hankkimalla tuotteita ja palveluita paikallisesti. Planeetallamme on erittäin rajallisesti resursseja ja kun

me kulutamme niitä jo nyt maapallon kestävyysnähdessä liikaa, on ongelmia pyritty ratkaisemaan kiertotalouden kautta. Kiertotalous auttaa tuottamaan tarvitsemiamme resursseja kuluttamatta niitä liikaa. Kaikkien matkailun toimijoiden olisi kestävä kehityksen kannalta tarvittavaa suosia ympäristöystävällistä lähestymistapaa. (Kestävä matkailu N.d.)

Matkailuyritysten kannattaa suunnata resurssejaan ekologiseen matkailuun jo siksi, että Suomi on EU:n jäsenenä sitoutunut vähentämään hiilipäästöjään merkittävästi lähitulevaisuudessa ja jo tämän vuosikymmenen (2020-luku) aikana. EU:n rakennerahastossa vähähiilisyys on tärkeimpiä tavoitteita. Rahoitettavilta hankkeilta odotetaan panostuksia vähähiilisyteen ja matkailussa on tärkeää tukea vähähiilisiä vaihtoehtoja ja edistää matkailumuotoja, jotka kestävä matkailun tulevaisuudessa. (Kestävä matkailu lyhyesti N.d.)

Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen, ruoka-, vesi- ja energiahävikin minimointi, lajittelu, ympäristön huomioiminen palveluntuottamisessa sekä luomu- ja kasvisruoan lisääminen ovat ekologisuuden kestävyysnähdessä välttämättömiä. Yritysten toiminta ei saa ylittää luonnon kantokykyä, vaan yritykset ovat osaltaan tukemassa ja suojelemassa omien toimintaympäristönsä luonnon monimuotoisuutta (Kestävä matkailun periaatteet N.d.) Matkailijat haluavat kestäviä tuotteita sekä palveluita. Erityisesti Euroopassa tämä trendi on ollut selkeästi havaittavissa. Asiakkaat kokevat yhä tärkeämpänä sen, että matkailuyritykset tuottavat kestävästä palveluitaan. (Kestävä matkailu lyhyesti N.d.)

6.4 Kaupunkipuistojen rooli kestävässä kehityksessä

Kaupunkipuistot ovat tärkeässä asemassa edistämässä luonnon biodiversiteettiä ja ne auttavat hillitsemään niin lämpötilaa, UV-säteilyä, tieliikenteen melua kuin ilmankosteuttakin. Kaupunkikeskustojen vihreät alueet (puistoalueet) ovat välttämättömiä ihmisten yhteenkuuluvuudelle. Kaupunkipuistot vetävät ihmisiä ja yhteisöjä puoleensa vapaa-ajan viettoon sekä virkistäytymiseen. Kaupunkipuistot usein sisältävät myös kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia. (Iberdrola N.d)

Kaupunkipuistojen idean taustalla on teollinen vallankumous. Tuolloin kaupungeissa asuvilla ihmisillä oli hyvin rajattu pääsy luontoalueille tai joissain tapauksissa mahdollisuutta vierailu luon-

nontilaisessa ympäristössä ei ollut lainkaan olemassa. Ihmisten elämänlaatu teollisissa kaupungeissa oli todella heikko. Tämä johtui saasteista, ylikansoituksesta sekä terveydelle vaarallisesta ilmanlaadusta. Kaupunkipuistojen merkitys ihmisten psyykkiselle sekä fyysiselle hyvinvoinnille on merkittävä. Kaupunkien asukkaat rentoutuvat ja harrastavat erilaisia liikuntamuotoja kaupunkipuistoissa. (Iberdrola N.d.)

Tiheästi asutuilla kaupunkialueilla ilmanlämpötilojen nousu kaupunkisaarekeilmiön seurauksena vaikuttaa ihmisten mukavuuteen, mutta myös terveyteen. Ilmastonmuutoksen, sään ääri-ilmiöiden ja kaupunkisaarekeilmiön seurauksena kuumuuden sietokyky monilla, erityisesti heikoilla ihmisillä on koetuksilla. Ilmastonmuutoksella on jo nyt monia selkeästi havaittavia vaikutuksia ihmisiin ja yhteisöihin ympäri maailmaa. (Aram, Solgi, Garcia & Mosavi 2020.)

Ihmisten rakennelmat kuten talot, tiet ja muu infrastruktuuri imaisevat itseensä auringon lämpöä paljon enemmän kuin luonnontilaiset alueet kuten vesistöt ja metsät. Kaupunkisaarekeilmiössä rakennukset nielevät lämmön, joka tämän seurauksena säteilee ympäristöön uudestaan lämmitäten alueen ilmaa. (Heat Island Effect N.d.)

Asukasmääriltään merkittävässä sekä tiivistä asutuissa kaupungeissa sään ääri-ilmiöt ovat kaikista helpoiten tunnistettavissa. Kaupunkialueet yleisesti ovat ilmastoltaan lämpimämpiä kuin maaseutualueet. Tutkimukset ovat osoittaneet, että laajat kaupunkien puistoalueet lieventävät kaupunkisaarekeilmiötä. Ilmiö on havaittavissa erityisesti kesäkuukausien aikana, jolloin lämpötilat ovat korkeimmillaan. (Aram ym. 2020.)

Kun kaupungeista tehdään vihreämpiä istuttamalla puita, rakentamalla puistoja ja asuinrakennusten katoille sijaitsevien puutarhoja, emme ainoastaan paranna kaupunkien yleistä viihtyvyyttä. Jos kaupungissa puistojen ja vihreyden sijaan panostetaan ainoastaan betoniseen kaupunkirakentamiseen, kaupunkeihin syntyy tiloja ja alueita, joissa lämpötilat ovat selkeästi keskiarvoa korkeampia verrattaessa viheralueiden lähellä sijaitseviin kohteisiin. (Alberro 2019.)

Kaupungeista tullessa yhä kuumempia paikalliset ostavat ilmastointiyksiköjä, jotka osaltaan lisäävät energiankulutusta ja pahentavat kaupunkisaarekeilmiötä. Aurinkoisena päivänä jopa yhdellä terveellä puulla voi olla kymmenen ilmastointiyksikön verrannollinen viilentämisvaikutus. (Alberro 2019.)

Biodiversiteetin kato on erittäin vakava ongelma, joka on pahentunut yhä edelleen viime vuosien aikana. Kaupunkien panostaminen vihreyteen ja luonnontilaisiin alueisiin antaisi mahdollisuuden luonnon monimuotoisuuden palautumiseen. Elämme kuudennetta sukupuuttoaaltoa ja monilla eläinlajeilla ei ole yksinkertaisesti paikkaa mihin mennä. (Alberro 2019.)

Puistot ja viheralueet tarjoavat ekologisesti kestävästä ratkaisun urbanisaatiolle, joka ei ole enää kestävä useilla eri alueilla. Puisto sekä viheralueet auttavat edistämään kestävyttä sekä ekologisuutta kaupungeissa ihmisten terveyden sekä luonnonsuojelun ohessa. Viheralueiden lisääminen olisi osaratkaisu ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa kuin yli seitsemän miljoonan enenaikaisen kuoleman ehkäisemisessä huonon ilmanlaadun ja saasteiden takia. (Röbbel N.d.)

Huonolla ilmanlaadulla on yhteys kohoaviin lämpötiloihin sekä helleaaltoihin. Pelkästään Euroopassa yli 400 000 kuolemaa johtuu ilmansaasteista. Puistoilla sekä viheralueilla pystytään helposti lieventämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä saavuttamaan fyysisiä sekä psyykkisiä parannuksia ihmisten terveyteen. Kaikki tämä voidaan toteuttaa tehokkaasti sekä taloudellisesti. (Röbbel N.d.)

7 Tutkimuksen toteutus

Laadullisen kyselytutkimuksen perimmäisenä tarkoituksena on ymmärtää asia, aihe tai ongelma yksilön näkökulmasta tarkastellen. Laadullista kyselytutkimusta pidetään hieman epämuodollisempaan, mutta sen avulla saadaan syvällistä tietoa. Koska tutkimuksen luonne on syvälinen, se auttaa tutkijaa ymmärtämään aihetta yksityiskohtaisesti. Laadullisen tutkimuksen ongelmana on se, että se sopii usein vain pienelle haastateltavalle otokselle, vaikka se pystyykin tarjoamaan syvällistä tietoa ongelmasta tai aiheesta. (Laadullisen tutkimuksen tekeminen N.d.)

Laadullinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, jonka tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään kohteen ominaisuuksia, laatua sekä merkityksiä syvällisesti. Laadullinen tutkimus ei vaadi mitään tiettyä menetelmää, vaan se voidaan toteuttaa useilla eri tavoilla. Menetelmillä on kuitenkin yhteisiä piirteitä, esimerkiksi kohteen tausta sekä esiintymisympäristö, kohteen merkitys ja tarkoitus sekä näihin liittyvät näkökulmat. Laadullista ja määrällistä tutkimusmenetelmää voi käyttää tutkimuksessa yhdessä, vaikka tutkimusmenetelmien eroja korostetaan usein. (Laadullinen tutkimus, 2015.)

Laadullisessa tutkimuksessa kerätään tietoja, jolla pyritään mittaamiseen sijaan ennemminkin kuvailemaan aihetta. Mielipiteet, näkökulmat ja mielikuvat ovat hyviä esimerkkejä tällaisista tiedoista. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavaa aihetta käsitellään syvällisemmin. Näin saadaan tietoja ihmisten asenteista, motivaatioista sekä ajattelutavoista. Laadullinen tutkimuksen tuloksia on usein vaikeampia analysoida, vaikka tutkimuskysymykset ymmärretään syvemmin. (Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välinen ero N.d.)

7.1 Tutkimusongelma, tarkoitus ja tavoite

Tutkimusten lähtökohtana on aina tutkimusongelma. Tutkimuksen aluksi on osa-alue tai aihe, joka määrää tutkimuksen suunnan. Osa- tai aihealueen syntyyn voi vaikuttaa moni tekijä. Esimerkiksi kirjallisuus, opinnot, asiantuntijat sekä työn kirjoittajan omat kokemukset. Aiheeseen täytyy perehtyä syvällisesti esimerkiksi kirjallisuuden kautta, jotta tutkimuskysymyksen tähdentäminen sekä rajaaminen onnistuu. Tutkimuskysymyksen kehittämiseen kuluu usein paljon aikaa, mutta

työn ja sen lopputuloksen kannalta on tärkeää, että tutkimusongelma on tarkkaan rajattu. Tutkimusongelma on työhön eniten vaikuttava tekijä. Tutkimusongelma vaikuttaa aineiston hankintaan, tutkimusmenetelmään ja tutkimusasetelmaan. Siitä huolimatta, että haastattelu sopii erilaisiin tutkimusmenetelmiin, tutkijan kannattaa harkita soveltuuko se tutkimusongelman luonteeseen. Haastattelu ei ole ainoa tutkimusmenetelmä vaan tutkijan kannattaa tutustua vaihtoehtoisii tutkimustapoihin. Deduktiivisessa tutkimuksessa teoria on aina tutkimuksen ensimmäinen osa-alue. Tutkimusta ei kuitenkaan ole välttämätöntä aloittaa teoriasta, vaan tutkimuksen voi aloittaa tutkijan itse valitsemasta vaiheesta. Etnografiseen tutkimukseen kuuluu havainnot, hahmottelu sekä monenlaiset aineistot. Näiden tekijöiden seurauksena tarkennetaan tutkimusongelmaa, luodaan hypoteeseja ja lopuksi päädytään teorian hahmotteluun. Työtä ohjaa vahvasti tutkimusongelma. Tutkimusongelma näkyy päätöksenteossa työn eri vaiheissa koko ajan, joskin sen vaikutus vaihtelee hieman. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 13, 15–16.)

Opinnäytetyölle asetettu tavoitteen pitää tuottaa hyötyä niin toimeksiantajalle kuin opinnäytetyön tekijälle itselleen. Ammatillisen osaamisen kehittyminen kohti asiantuntijuutta on oppilaalle opinnäytetyön tavoite. (Tutkimuksen - Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite N.d.)

Tutkimusongelma työssäni oli verraten selkeä: selvitin työssäni kansallisten kaupunkipuistojen matkailullista vetovoimaa sekä mahdollisuuksia. Selvitin kansallisten kaupunkipuistojen merkitystä alueiden matkailuun nyt ja tulevaisuudessa.

Opinnäytetyö toteutettiin haastattelututkimuksena. Aineistoa hankittiin teemahaastattelututkimuksen avulla, hyödyntäen samalla kirjallisuutta sekä Internet-lähteitä. Aineisto käsiteltiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Kansallisten kaupunkipuistojen matkailullista näkökulmaa ei ole tutkittu. Työssä kartoitetaan ja kuvaillaan kansallisten kaupunkipuistojen nykyhetkeä sekä tulevaisuutta. Kokkolan kansallinen kaupunkipuisto on Suomen uusin ja Kokkolassa on tietyt odotukset hankkeen suhteen.

Kyselytutkimuskin voi olla laadullinen. Kyselytutkimuksessa haastateltavat antavat itse oman henkilökohtaisen mielipiteensä aiheesta. Vastauksia ei ole annettu haastateltaville etukäteen esimerkiksi vastausluettelosta. Vastaajilla on siten täysi vapaus sanoa, mitä he itse haluavat. Tämän avulla saadaan syvällisiä vastauksia ja tutkija voi saada tietoa mahdollisuuksista tai ongelmista, joihin hän ei itse ollut ennakoanut mitenkään. Haastattelun avulla saadut suorat siteeraukset ovat

usein tehokkaampia kuin monimutkaiset Excel-taulukot tai graafit, jotka eivät aina avaudu lukijalle. (Laadullisen tutkimuksen tekeminen N.d.)

Kyselytutkimuksen avulla haastateltavat antoivat oman mielipiteensä sekä näkökulmansa hankkeista, koska valmiita vastausvaihtoehtoja haastateltavilla ei ollut. Aineiston keräämisen jälkeen analysoin kaiken materiaalin ja tein yhteenvetoja haastattelujen tuloksista. Hain yhtenäisiä sekä toistuvia teemoja haastatteluaineistoista. Tekijänä haluan tietysti ymmärtää tuloksia, mutta erityisesti toimeksiantajani on erittäin kiinnostunut kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisesta potentiaalista.

7.2 Haastattelurungon tekeminen

Haastateltavia voi olla suhteellisen vähän (10-15 henkilöä). Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että aineistoa tulisi vähän. Haastattelun pituudella on valtava merkitys siihen, paljonko aineistoa lopulta tulee. Haastateltavia kannattaa tarpeen mukaan haastatella useammin kuin kerran. Aineistoa kertyy usein paljon, jos haastattelu toteutetaan teemahaastatteluna. Haastattelijan sekä haastateltavan välillä on hyvä olla syvä dialogi, tämä vaikuttaa saatuun haastattelumateriaaliin niin laadun, kuin määränkin osalta. Tutkimusprosessin edetessä suunnittelun tarve on edelleen olennainen osa työtä. Kun suunnitelma on toteutettu aluksi huolellisesti sekä laadukkaasti, niin työntekijä välttyy mahdollisesti jälkepäin tehdyiltä korjauksilta, jotka ovat usein todella työläitä. Aina mahdollisuutta myöhempiin korjauksiin ei välttämättä edes ole. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 65, 135.)

Haastattelurunko kannattaa opetella hyvin ennen haastatteluja. Esihaastattelut ovat hyvä keino varmistua haastattelurungon toimivuudesta. Esihaastattelujen avulla testataan aihepiirien järjestystä, haastattelurunkoa sekä hypoteettisten kysymysten muotoilua. Koehaastattelujen jälkeen tarvittavat muutokset on helppo toteuttaa. Esihaastattelut antavat hyvän kuvan haastattelun kestosta, näin haastattelusta voidaan karsia pois osioita, jotka ovat vähemmän tärkeitä työn kannalta. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 72.)

Työn laadukkuutta tavoitellaan tekemällä hyvä haastattelurunko. Tutkijan on hyvä miettiä, miten teemoja olisi mahdollista käydä läpi syvällisesti. Vaihtoehtoisia lisäkysymyksiä on hyvä pohtia sekä miettiä niiden muotoja. Kannattaa huomioida, että teemahaastattelu ei tapahdu siten, että

tutkija esittää haastateltaville vain pääteemoja. Kaikkiin lisäkysymyksiin ei voi varautua, tämä on hyvä muistaa. Haastattelun loppuvaiheessa kannattaa vilkaista nopeasti haastattelurunkoa ja tarvittaessa todeta haastateltavalle, jos jotain on jäänyt epähuomiossa kysymättä. Haastattelupäiväkirjan pito auttaa työn laadussa. Päiväkirjaan kannattaa merkitä muistiin kysymysmuotoja, jotka ovat olleet erittäin toimivia sekä kysymysmuotoja, jotka ovat tuottaneet vaikeuksia haastateltaville. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 184.)

Haastattelurunkoa tehdessä pitää miettiä todella tarkkaan, mihin kysymyksiin halutaan vastaukset. Tutkimuskysymykset- sekä ongelmat on tiedettävä hyvin. Testihaastattelu auttavat kysymysten muokkaamista tutkimustavoitteiden mukaisiksi. Lyhyet sekä yleiset taustakysymykset tulevat ensimmäiseksi. Haastateltava ja haastattelija saattavat usein jännittää hieman haastattelutilannetta, tämän vuoksi helppo johdatus aiheeseen on haastattelun ensimmäinen osio. Haastattelussa kysymyksiin ei välttämättä saada heti vastauksia, joten haastateltavalle tulee antaa aikaa vastata kysymyksiin, pieni hiljaisuus on sallittavaa. Ylipitkää haastattelurunkoa tulee välttää, yli tunnin mittainen haastattelu käy usein raskaaksi haastateltavalle kuin haastattelijallekin. (Näpärä 2016.) Työssäni testihaastattelut toteutettiin toisen opiskelijan kanssa, jotta haastattelurungosta (liite 1) tuli selkeä ja toimiva.

Pitkän haastattelun sijaan voi suosia esimerkiksi useampia haastattelukertoja tai rajata tutkimuskysymystä. Informaation määrää on usein vaikeaa arvioida ennen haastattelua, ajan varaaminen on tärkeää tämänkin seurauksena. Aineiston määrän kasvaessa on huomioitava, että litterointiin käytettävä aika kasvaa sitä mukaan. Haastattelurungon opetteleminen on työn kannalta olennaista. Haastateltavat saattavat antaa vastauksia kysymyksiin jo ennen niiden esittämistä. (Näpärä 2016.)

Haastattelijan onkin osattava poimia olennaiset asiat haastateltavan puheesta. Jotkin asiat eivät välttämättä selviä ensimmäisellä kerralla, joten tarkentavia lisäkysymyksiä kannattaa ehdottomasti esittää asioiden jäädessä epäselviksi. Ihmisten kokemukset ja käsitykset eivät välttämättä mene yhteen oppikirjoista luettujen teemojen kanssa, mutta laadullisessa tutkimuksessa pyrin juuri tavoittamaan näitä asioita. Ihmiset eivät tulkitse ja ymmärrä asioita samalla tavalla, vaan jokaisella ihmisellä on oma näkökulma. Tästä huolimatta jokainen vastaus on potentiaalisesti arvokas. (Näpärä 2016.)

Haastattelu on apuväline, jonka avulla pyritään hankkimaan aineisto, joka olisi luotettavaa. Tämän aineiston pohjalta tutkija tekee omat päätelmänsä. Suunnitteluvaiheen aikana tutkija pohtii, millaisia päätelmiä hän työssään hakee. Tutkijan toteuttaessa työn teemahaastattelun avulla, hänen kannattaa käyttää aikaa suunnitellessaan haastatteluteemoja. Teemat ovat osa-alue, josta teemahaastattelu rakentuu. Kaikkia teemoja ei kuitenkaan kannata välttämättä käydä haastattelussa läpi. Haastattelurunko rakentuu teema-alueista, ei pelkistetystä luettelosta kysymyksiä. Haastattelukysymykset kohdistuvat teema-alueisiin, jotka edustavat pääkäsitteiden alaluokkia tai -käsitteitä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 66.)

Haastattelurunko (liite 1) rakennettiin yhdessä toimeksiantajani kanssa. Toimeksiantajalla Kokkolan Matkailu Oy:llä oli omat intressit tutkimuksen suhteen: uusin kansallinen kaupunkipuisto sijaitsee Kokkolassa ja työssä tutkin, miten kansallisten kaupunkipuistojen matkailullinen näkökulma toteutuu. Haastattelurunko (liite 1) luotiin tämän pohjalta ja toimeksiantajan rooli tämän osalta oli merkittävä, mutta erittäin hyödyllinen. Toimeksiantaja tuntee osaltaan kansalliset kaupunkipuistot ja kysymykset saatiin heidän avullaan suunnattua tärkeimpiin teemoihin. Tutkimuksessa käytiin muitakin teemoja läpi, esimerkiksi yhteistyön merkitys kaupunkien sekä Visit Finlandin välillä.

7.3 Haastattelun toteutus

Haastattelu on yleinen perusmuoto tiedonhankinnassa. Haastattelun suosio riippuu monesta eri tekijästä, mutta haastattelu on yksinkertaisuudessaan erittäin joustava tiedonhankintamenetelmä. Haastattelujen avulla saadaan helposti syvällistä asiatietoa, haastatteluja voi suorittaa lähes missä tahansa ja se sopii useisiin eri tarkoituksiin. Haastattelu on toimiva tiedonhankintamenetelmä siksi, että sekä haastattelija, että haastateltava kokevat sen usein miellyttäväksi. Haastattelu on hyvin arkinen asia. Kun kysyt ihmistä haastateltavaksi, he yleensä tietävät mitä odottaa tilanteelta. Lähtökohtia haastattelulajeille on monia. Haastattelu voidaan toteuttaa erittäin pelkistetysti, jossa haastateltava saa listan kysymyksistä vastauksineen, joista hän valitsee omat vastauksensa. Haastattelutilanne voidaan toteuttaa haastateltavan johdolla. Tuolloin haastattelija suhtautuu haastattelutilanteeseen keskustelevasti ja haastattelu etenee pitkälti haastateltavan johdolla. Kaksi aiemmin mainittua haastattelutyylä ovat kuitenkin hyvin äärimmäisiä haastattelutyylejä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 11.)

Haastattelu toteutetaan puolistrukturoituna haastatteluna eli teemahaastatteluna. Kysymykset ovat ennen haastatteluja mietitty tarkkaan ja ne ovat kaikille haastateltaville samoja. Valmiita vastausvaihtoehtoja teemahaastattelussa ei ole. Strukturoituun haastatteluun verrattaessa puolistrukturoitu on vapaampi, vaikka selkeät raamit ovat silti olemassa. Puolistrukturoidun haastattelun etuna on se, että se sopii hyvin käytettäväksi asioihin, joita on tutkittu vasta hyvin vähän. (Näpärä 2017.)

Kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisia mahdollisuuksia ei ole juurikaan tutkittu Suomessa (Rantala 2020.) Ennen itse haastattelutilannetta tutkijan pitää varmistaa ja hallita useita eri asioita. Haastattelurunko kannattaa opetella ulkoa, sovitusta aikatauluista pitää huolehtia ja haastatteluvälineistön toimivuuden tarkastaminen ennen haastattelua on erittäin tärkeää. Haastattelutavan kanssa olisi hyvä olla vain kahden, on pyrittävä empaattiseen neutraaliuuteen, keskittyminen haastatteluun sekä siihen, että kaikki teemat on käyty läpi. Lopuksi pitää varmistaa, että haastattelu on tallennettu oikein ja kokonaan. Haastateltavaa ei saa johtaa harhaan missään asiassa, esimerkiksi haastattelun kesto pitää ilmaista haastateltavalle totuudenmukaisesti. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 72.)

Tutkimussuunnitelman täytyy olla hyvin toteutettu. Tutkimusmateriaalin kasaaminen ilman minikäänlaista suunnitelmaa kuulostaa jopa helpolta. Haastattelututkimuksessa tiedot hankitaan yksinkertaisesti vain haastattelemalla, esimerkiksi kasvotusten tai erilaisten sovellusten, kuten Zoomin tai Teamsin avulla. Ilman tutkimussuunnitelmaa lopputulos on usein se, että haastattelujen jälkeen kasassa on valtava joukko tallenteita, jotka pitäisi litteroida. Tutkija pääsee paljon helpommalla, jos hän tekee kunnollisen tutkimussuunnitelman. Näin vältetään turhan työn syntyminen. Tutkimussuunnitelma tehdään useista eri syistä. Tutkijalla on usein toimeksiantaja, jolle tutkimus tehdään. Tutkimussuunnitelman avulla osoitetaan, että aiheen toteutus on mahdollista. Tietysti tekijäkin hyötyy suunnitelmasta, suunnitelmasta näkee helposti ja selkeästi, mistä vaiheista työ koostuu ja tekijä osaa paremmin kohdentaa voimavarojensa olennaisiin asioihin. Haastattelun laadun varmistamiseksi haastattelut on hyvä litteroida mahdollisimman nopeasti. Erityisesti tapauksissa, jossa tutkija tekee itse sekä haastattelut, että litteroinnin. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 54, 184–185).

Teemahaastattelu on erinomainen haastattelukeino siksi, että haastattelua ei sidota kvantitatiiviseen tai kvalitatiiviseen tutkimusnäkökulmaan. Haastattelukertoja voi olla useita ja aiheen kä-

sittelyn ”syvyys” riippuu pitkälti haastattelijasta. Yksityiskohtaiset kysymykset eivät ole teemahaastattelun pohja, vaan haastattelulla on aina tietty teema tai teemat, joissa haastattelu pysyy. Jokainen ihminen on yksilöllinen ja heillä on omat tulkintansa eri asioihin. Teemahaastattelu ottaa huomioon edellä mainitut näkökulmat. Teema-alueet, eli haastattelun aihealueet ovat kaikilla haastateltavilla samat, siksi teemahaastattelu muistuttaa enemmän strukturoimatonta haastattelua strukturoidun sijaan. Strukturoiduissa lomakehaastatteluissa kysymykset ovat tietyssä ennalta sovitussa järjestyksessä sekä muodossa, kun teemahaastattelusta puuttuu tämä aspekti usein kokonaan. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 48.)

Teemahaastattelut suoritettiin kevään ja kesän aikana; maaliskuu-, huhti-, touko- sekä kesäkuussa. Teemahaastattelussa vuorovaikuttaminen on yksinkertaista ja haastattelutilanteessa syvempi dialogi oli hyvin saavutettavissa. Dialogin ollessa syvällisempi, haastateltavat ovat hyvin totuudenmukaisia mielipiteiden kohdalta ja kansallisten kaupunkipuistojen omat haasteet ja mahdollisuudet tulivat tutkimuksen aikana selkeästi esille. Kaikki haastateltavat eivät halunneet tehdä kasvotusten haastatteluja Teams -sovelluksen avulla.

Haastateltaviin kuului esimerkiksi maisema-arkkitehti, kaupungin matkailussa- sekä suunnittelussa työskenteleviä, matkailuasiantuntijoita, kaupungin aikaisempi matkailupäällikkö, matkailuhankkeen projektipäällikkö, kaupungin matkailu- sekä markkinoinnissa työskenteleviä sekä viestintäsuunnittelija. Haastateltavien mukanaolo hankkeissa vaihteli, haastattelin useita henkilöitä, jotka olivat olleet hankkeissa mukana jopa 20 vuoden ajan, kun lyhimpään hankkeissa mukana olleet haastateltavat saattoivat olla projektissa osaltaan mukana vasta vuoden 2021 alusta alkaen. Haastateltavien hankkeissa mukanaoloaika sekä rooli ei vaikuttanut vastauksiin merkittävästi, vaan haastateltavat olivat hyvin johdonmukaisia vastauksissaan.

Teemahaastattelun teoriaperusteet olivat selkeästi läsnä sähköpostitse toteutettujen haastattelujen kanssa, esimerkiksi valmiita vastausvaihtoehtoja ei ollut mihinkään kysymykseen. Tutkimuksessa toteutettiin yksi ryhmähaastattelu. Haastattelutilanteessa oli tuolloin kaupungin puolesta kaksi haastateltavaa henkilöä. Itse haastattelutilanne ei koskaan kestänyt 30 minuuttia pidempään. Tätä pidemmät haastattelut alkavat olemaan raskaita molemmille osapuolille. Ammattislangi ei tuottanut vaikeuksia haastattelujen aikana eivätkä termit jääneet siitä syystä tuntemattomiksi.

7.4 Aineiston käsittely

Haastattelut täytyy tallentaa jollain tavalla, tämä on täysin välttämätöntä. Reportterinauhurit ovat hyviä, mutta kalliita ratkaisuja. Hyvä vaihtoehto reportterinauhureille on esimerkiksi tietokoneen mikrofoni. Tutkijalla on kaksi tapaa purkaa aineisto tallentamisen jälkeen. Yksi vaihtoehto on litterointi, eli sanasta sanaan puhtaaksikirjoittaminen. Aineisto puretaan tekstiksi. Yksi vaihtoehto on litteroida koko haastatteludialogi tai vaihtoehtoisesti tutkija voi rajata haastateltavan puheesta teema-alueita tai yksinkertaisesti valikoida pelkästään haastateltavan puhetta. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 75, 138–139.)

Toinen tapa aineiston purkamiseen on jättää materiaali litteroimatta kokonaan. Tutkija voi huomioida teemoja, jotka esiintyvät aineistossa tai tehdä päätelmiä suoraan esimerkiksi ääninauhoilta tai muusta lähteestä mille aineisto on tallennettu. Litterointi on todennäköisesti yleisempi keino purkaa aineisto, kuin päätelmien sekä teemojen etsiminen nauhoitetulta aineistolta. Jos haastateltavia ei ole ollut kuin muutamia ja haastattelujen ollessa lyhyitä, voi teemojen sekä päätelmien rajaaminen tallennetusta aineistosta olla yksinkertaista. Ryhmäprosessointi on usein kannattavaa, kunhan haastattelijoita on ollut useita. Ryhmäprosessoinnissa haastattelijat tekevät selkeän suunnitelman, mitä luokkia tai teemoja materiaalissa esiintyy. Tutkimusaihe vaikuttaa selkeästi siihen, miten litterointi toteutetaan. Mitään yksiselitteistä ohjetta siihen, miten litteroinnin tarkkuus toteutetaan ei ole. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 138–139.)

Aineistoa ei ole täysin välttämätöntä purkaa sanatarkasti, erityisesti teemahaastattelun purkaminen voidaan toteuttaa useilla eri tavoilla. Yksi tapa on muodostaa niin kutsuttu ”kortisto” aineiston purkamiseen. Tuolloin on käytössä kolme mahdollista toimintatapaa: 1) tietokoneen käyttömahdollisuutta ei ole, 2) tietokone on saatavilla, mutta tekstianalyysiohjelmaa ei ole käytössä, 3) mahdollisuus käyttää tekstianalyysiohjelmaa. Tekstianalyysiohjelmat ovat erittäin tehokkaita välineitä aineiston purkamiseen. Esimerkiksi teemoihin luokittelussa tekstianalyysiohjelmat ovat erinomainen työkalu. Ohjelmat mahdollistavat sanojen esiintymisfrekvenssien etsimisen ja kontekstin, jossa tietyt esiintyvät. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 141–142.)

Tekstianalyysiohjelman puuttuessa voi pelkästään tietokoneellakin etsiä ja löytää teemoja aineistosta. Kirjoitusohjelmien etsi-komento on erinomainen työkalu. Teemoja on tuolloin helppo leikata ja asettaa ne peräkkäin. Tunnistetiedot ovat kuitenkin suositeltavaa lisätä jokaiseen leikat-

tuun tekstiotteeseen. Teemojen rakentaminen eri sivuille on yksi mahdollisuus, jos haastateltavan tiedot on koottu yhteen tiedostoon. Tällöin tutkija kuitenkin menettää haastattelun etenemisen ajallisesti. Eri haastateltavien samat teemat kootaan lopuksi peräkkäisille sivuille. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 141–142.) Haastattelujen sisältö toi esiin teemoja, jotka toistuivat usein. Teemat koottiin paperille ja kirjoitusvaiheessa ne purettiin.

Merkintäkorttien käyttö on hyvä työkalu, jos tietokonetta ei ole mahdollista käyttää aineiston purkamisessa. Teema-alue merkitään korttien yläkulmaan haastateltavan numeron tullessa toiseen yläkulmaan. Haastateltavan kannattaa tehdä merkinnät heti haastattelutilanteen päätyttyä, tai jopa ennen itse haastattelua. Haastateltavan nimen puuttuessa kortista on sen jälkeenpäin lisääminen aikaa vievää sekä työlästä. Nimettömän kortin tunnistaminen voi olla mahdotontakin. Tuolloin on kyseessä tiedon puuttuminen. Haastateltavan henkilön vastaukset, jotka liittyvät samaan teemaan on suositeltavaa kerätä ne samalle kortille yhtenäisesti. Lukemis- ja analyysivaihe on jo alkanut, vaikka aineistoa vasta puretaan tekstiksi. Haastatteluvastauksista tutkijan on pysyttävä hankkimaan haastattelujen olennainen sisältö. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 141–142.)

Teemahaastattelujen jatkokäsittely on viisainta jättää itse haastattelijalle. Haastatteliija tuntee haastattelumateriaalin ja hän osaa siksi tunnistaa teemat nopeasti. Tutkija päättää itse, onko hänellä tarvetta litteroida haastattelu sanasta sanaan. Litteroinnissa voi käyttää avustajina ulkopuolisia henkilöitä. He tarvitsevat kuitenkin koulutuksen, jotta he tietävät ja ymmärtävät teemahaastattelun peruspiirteet ja sen, mitä päätelmiä tutkija hakee työssään. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 141–142.)

Kirjoittamisprosessi on saatava alkuun mahdollisimman nopeasti. Usein ihmiset lykkäävät kirjoitusprosessia verukkeiden perusteella. Kirjoittamista pidetään tutkimusprosessin vaikeimpana vaiheena tai toinen ääripää pitää kirjoittamisprosessia pelkkänä ruutini toimena. Olennaisinta olisi saada prosessi yksinkertaisesti vain käyntiin. Kirjoitusprosessin venyminen ei ole mitään uutta, vaan kokeneetkin kirjoittajat kärsivät kirjoituskammosta. Muita verukkeita kirjoittamisen välttämiseksi on esimerkiksi haastatteluaineiston järjestäminen uudelleen uusien lähteiden hakeminen. Kirjoittamista ei kannata kuvitella pelkkänä ajatusten viemisenä paperille, vaan kommunikointivälineenä tutkijoiden kesken. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 195–196.)

Kirjoituskammos voi lieventää esimerkiksi laatimalla pitkän sekä lyhyen aikavälin aikataulun, joissa on realistisia välitavoitteita. Tietyn kirjoituspaikan valitsemisen sekä ajan, jolloin on tehokkaimmillaan, olkoon aamusta tai illasta, on hyvä keino lisätä tehokkuutta. (Glesne & Peshkin 1992. Hirsjärven & Hurmeen mukaan 2015, 196.) Analyysin perusteella vedetään johtopäätöksiä ja tuloksintoja, näitä verrataan aikaisempaan materiaaliin, mitä aiheesta on olemassa. Olennaista on löytää yhteys omia havaintoja verrattaessa jo valmiina olevaan materiaaliin. Tulkinnot ja johtopäätökset ovat työni varsinainen tulos, ja minun pitää ymmärtää nämä hyvin ja osata argumentoida ne tutkimustekstissä. (Tutkimuksen toteuttaminen 2010.)

Eettiset ratkaisut ovat aina yhteydessä kaikkiin tutkimuksiin. Tämä siitakin huolimatta, vaikka ihmisiä ei tavattaisi kasvokkain. Tutkimus voidaan toteuttaa dokumenttiaineiston pohjalta, mutta eettiset ratkaisut ovat silti merkittävässä roolissa tutkimuksessa. Eettisen tutkimuksen vaiheet ovat Kvalen (1996, 111) mukaan seuraavat: tarkoitus, suunnitelma, haastattelutilanne, purkaminen, analyysi, todentaminen sekä raportointi. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 19–20.)

Aineistoa oli joko kirjallisesti tai äänitteenä. Äänitteet litteroitiin sanasta sanaan. Näin haastatelluista saatiin työhön suoria sitaatteja. Litterointi toteutettiin heti haastattelujen jälkeen. Litterointiin oli tarpeen luoda aikataulu, koska en ollut aikaisemmin tehnyt litterointia ja tämä prosessi vei paljon enemmän aikaa kuin aluksi ajattelin. Aineistoa ei ehkä olisi tarvinnut litteroida sanasta sanaan, mutta tutkimuksen luotettavuuden kannalta tämä oli paras vaihtoehto. Kaikki aineisto oli luokiteltava sekä litteroitava ennalta sovitulla yhtenäisellä tavalla.

Aineiston käsittelyä helpotti se, että haastattelut hajautettiin useamman kuukauden ajalle. Näin aineistoa ei tullut kerralla laajoja määriä ja litterointi voitiin toteuttaa aina heti haastattelujen jälkeen. Haastateltavat eivät halunneet esiintyä omilla nimillään opinnäytetyössä, joten tämä oli huomioitava aineiston käsittelyssä. Haastatteluaineistossa oli ehdottoman tärkeää pystyä erottamaan eri haastateltavat siitä huolimatta, että he eivät halunneet esiintyä nimillään. Tämä suoritettiin erilaisten merkintäkorttien avustuksella.

Aineistosta haettiin toistuvia teemoja, joita kirjattiin muistiin. Näiden yhteensopivuutta esitettyyn teoriaan verrattiin. Koska aihetta on tähän mennessä melko vähän tutkittu, niin käytettävissä oleva materiaali oli melko vähäistä. Kaupungeista sekä haastatelluista riippumatta samat teemat näkyivät kaikkien haastateltavien kohdalla. Tämä helpotti erilaisten toistuvien teemojen löytämistä.

7.5 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyön arviointi perustuu tavoitteisiin, jotka työlle on asetettu. Opinnäytetyön arviointi muodostuu kolmesta eri ulottuvuudesta: ammatillisen osaamisen oppiminen kohti asiantuntijuutta, työelämän kehittämisen näkökulma sekä kriittinen ja tutkiva työote. Hyväksytyn opinnäytetyön edellytyksiin kuuluvat, että teksti on asiatyylillä sekä kieli ymmärrettävää. Opinnäytetyön pitää liittyä opiskelijan koulutusammattiin ja yleisiä tutkimuksen tekemisen eettisiä ohjeita tulee noudattaa. Alan tutkimuskirjallisuutta työssä täytyy tulla esille. Käytännön tutkimus- tai kehittämistyön toteutus on helpompaa, kun opiskelija kirjoittaa teoriaosuuden ensin. (Tutkimuksen - Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite N.d.)

Tutkimuksen luotettavuus riippuu useista eri tekijöistä. Haastattelumateriaalin laatu vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Jos haastattelutilanne nauhoitetaan, pitää tutkijan olla varma laitteiston toimivuudesta. Äänitteet eivät saa olla huonolaatuisia. Tutkijan on tärkeää haastatella kaikkia, eikä vain osaa haastateltavista. Litteroinnissa tutkijan on syytä huomioida johdonmukaisuus. Tutkimuksen edetessä haastatteluaineiston litterointi toteutetaan sovittujen sääntöjen mukaisesti, eli kaikki aineisto litteroidaan ja luokitellaan yhtenäisellä menetelmällä. Jos tutkija ei toimi näin, aineisto ei ole luotettavaa. Tutkimus tähtää siihen, että se avaa haastateltavien käsityksiä mahdollisimman luotettavasti. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 185, 189.)

Tutkijan on kuitenkin otettava huomioon se, että tutkijan omat käsitteet sekä tulkinnat vaikuttavat aineistoon, joka tutkimuksen avulla saadaan. Käsitteanalyysi ja rakennevalidius ovat keskeisiä käsitteitä, jotka tutkijan on huomioitava. Tutkijan on pystyttävä perustelemaan menettelynsä ja miten hän on päätenyt kuvaamaan ja luokittelemaan tutkimuskohteita, kuten hän on sen työssään esittänyt. Tutkijan on kyettävä perustelemaan menettelynsä sekä luokittelunsa uskottavalla tavalla. Tutkimuksen tehneen ulkopuolinen tutkija voi päätyä toiseen tulokseen, mihin tutkija itse päätyi. Tätä ei itsessään tarvitse pitää tutkimusmenetelmän tai tutkimuksen epäonnistumisena. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 185, 189.)

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkija ei odota mitään tiettyä tulosta ennakoon. Kvalitatiivisessa tutkimusprosessissa tutkija on itsekin osa tutkimusprosessia. Aineiston analysointi on haastavampaa ja hitaampaa kuin aineiston kerääminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa datan julkistami-

nessa voi olla eettisiä ongelmia, mutta itse en koe työhöni liittyen mitään eettistä dilemmaa. Teoria kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, teoria auttaa analyysissä sekä taustoittaa datan keräystapaa. (Ritala N.d. 24, 26–27.)

Reliaabeliuden käsitettä päästään lähimmäksi aineiston laadun osalta silloin, kun aineistoa analysoidaan kvalitatiivisesti. Reliaabelius ei liity tuolloin niinkään haastateltaviin tai siihen, onko tutkijan tekemä analyysi aineistosta luotettavaa vaan reliaabelius on enemmänkin tutkijan toimintaa itsessään. Reliaabelius huomioi tutkimusaineistoa, onko tutkija osannut käyttää sitä kokonaisuudessaan oikein ja miten tutkija on onnistunut litteroinnissa. Tutkittavilla on usein oma maailmankuvansa, tuloksien tulisikin kuvastaa tutkittavien omaa ajattelua mahdollisimman paljon. Haastattelijan sekä haastateltavan yhteistoiminta heijastuu aina tutkimuksen lopullisiin tuloksiin. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 189.)

Ulkopuoliselle pitää avautua mitä tutkija esittää aineistossaan ja millä perusteilla. Tämä vahvistaa tutkimuksen luotettavuutta ja uskottavuutta. Aineiston organisointi on tutkimuksen kirjoittamisen koko perusta. Tieteellinen kirjoittaminen ja sen muoto on vuosien kuluessa vakiintunut. Tutkimus, joka suuntautuu kvalitatiiviseen tutkimukseen, pyrkii esittämään aineiston laajana tutkimusta kirjoittaessa. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineiston kirjoittaminen alkaa viimeistään tutkimusaineiston keräämisvaiheessa. Tutkimuksen kirjoittamiseen vaikuttavia asioita käsitellään jo tutkimussuunnitelmaa tehtäessä. Analysointivaiheessa tehdään päätöksiä raportointiin liittyen. Jos tutkija haluaa käyttää kronologista järjestystä tutkimuksessaan analyysissä, tulee huomioida ajankäyttöä. Haastatteluaineiston luotettavuutta lisää se, että haastateltavien henkilöiden asema tai tiedot ovat sellaisia, jotka lisäävät luottamusta. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 191–192, 194.)

Toisinaan haastateltavan henkilön asema organisaatiossa tai yrityksessä voi olla kannattavaa mainita. Tietysti tutkimuksen toteuttajan pitää huolehtia siitä, että ihmisiä ei pystytä tunnistamaan, jos he haluavat pysyä syystä tai toisesta nimettömänä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei esitetä pelkästään pääteemoja tai -tuloksia, vaan tutkijan tulisi tuoda esille aineiston poikkeamia sekä vaihtelua. Suoria lainauksia voi joutua muuttamaan, mutta tutkijalle on ongelma, missä määrin hän voi muuttaa niitä. Voiko lainauksista jättää epäolennaisuuksia pois tai voiko lainauksia lyhentää? Haastateltavat käyttävät paljon puhekieltä, voiko tutkija muuttaa haastatteluaineistoa enemmän asiakielen suuntaan? Tutkija voi kuitenkin muuttaa lainauksia, jos hän ei muuta niiden alkuperäistä merkitystä. Tämä saattaa tuottaa vaikeuksia esimerkiksi sananhaun osalta. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 191–192, 194.)

Opiskelijat ja tutkijat, jotka tekevät ensimmäistä työtään usein välttelevät teoriaa. Teoriaa pidetään vaikeana ja ehkä hieman kaukaisenaakin. Tutkimuksen tekijät kuitenkin lähes aina ymmärtävät, että koko työ lähtee teoriasta. Teoria on koko työn perusta. Teoria kannattaisi nähdä ennemminkin työtä auttavana tekijänä, se vie työtä eteenpäin. Kokemattomat tutkijat sekä haastattelijat eivät usein tiedä, paljonko haastateltavia pitäisi olla, jotta aineistoa tulee riittävästi. Tutkimuksen luonne vaikuttaa haastateltavien määrään. Tämän seurauksena tutkijan pitää aina harkita tarkkaan, kenet hän ottaa haastateltavaksi ja kuinka monta haastattelua tutkija suorittaa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 56, 58.)

8 Tulokset ja johtopäätökset

Kansallisia kaupunkipuistoja on tällä hetkellä (2021) Suomessa kymmenen. Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastattelin ihmisiä, jotka ovat mukana asuinkaupunkiensä kansallisessa kaupunkipuisto -hankkeessa. Ollessani yhteydessä projekteista vastaaviin henkilöihin, sain ajankohtaista sekä faktatietoa projekteista, koska haastateltavat ihmiset tiesivät kansalliset kaupunkipuistot tarkkaan. He pystyivät tarjoamaan kaiken uusimman sekä parhaimman mahdollisen tiedon hankkeiden matkailullisesta mahdollisuuksista sekä potentiaalista. Haastateltavia oli yhteensä kaksitoista ja jokaiselta kansalliseen kaupunkipuistoverkoston kuuluvalta kaupungilta saatiin haastattelu.

Haastatteluihin käytettiin pääasiassa kahdenlaista eri haastattelutapaa, joko sähköpostihaastattelua tai Teams -palaveria. Teamsin avulla toteutetut haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin mahdollisimman nopeasti haastattelun loputtua. Osasta kaupungeista haastateltavia oli kaksi ja heidän roolinsa hankkeissa olivat erilaisia. Haastateltavien vastaukset olivat hyvin johdonmukaisia, vaikka haastateltavien roolit hankkeissa olivat erilaisia.

Ennen haastatteluja sekä yleisesti työni aikana kävin läpi useiden eri kaupunkien kansallisia kaupunkipuisto -selvityksiä. Useat suomalaiset kaupungit haluavat osaksi kansallista kaupunkipuisto verkostoa, joten kansallisten kaupunkipuisto selvitysten avulla kysymysmateriaalia oli erittäin yksinkertaista saada. Kysymykset lähetin aina etukäteen haastateltavalle. Täten vastausten kohdentaminen tutkimusongelmaan oli helppoa ja haastattelusta saatiin hyvä, selkeä ja ennen kaikkea luotettava kokonaisuus.

Kirjallisuus ei aina pysty tarjoamaan uusinta mahdollista tietoa eikä kansallisista kaupunkipuistoista ole lähtökohtaisesti paljoakaan kirjallisuutta. Internet-lähteistä sekä paikallislehdistä oli melko vaikeaa saada tietoa. Kansallisia kaupunkipuistoja on vain kahdessa maassa, mikä tietysti vaikutti saatavilla olevan tiedon vähäisyyteen. Yle kuitenkin pystyi tarjoamaan työhön todella paljon luotettavaa ja ajankohtaista materiaalia.

Toimeksiantajani Kokkolan Matkailu Oy, on mukana Kokkolan kaupungin kansallisessa kaupunkipuisto -hankkeessa. Visit Kokkolan avulla haastateltaviin henkilöihin saatiin helposti yhteys ja sitä

kautta haastattelujen järjestäminen oli todella yksinkertaista. Haastattelut toteutettiin maaliskuu-, huhti- sekä toukokuun aikana.

8.1 Hankkeiden matkailullinen merkitys

Ihmiset ovat koko ajan ympäristötietoisempia ja tämä tulee näkymään ihmisten kulutustottumuksissa ja aina matkailussa asti. Kansallinen kaupunkipuistostatus ei itsessään välttämättä tuo matkailijoita kaupunkiin. Hankkeiden on vaikeaa itsessään houkutella matkailijoita, koska tunnettavuus on melko heikkoa. Ihmiset eivät välttämättä tiedä, että omasta kotikaupungista voi löytyä kansallinen kaupunkipuisto. ”Matkailijan kannalta ei varmastikaan ole oleellista niinkään se, että kaupungissa on kansallinen kaupunkipuisto-status vaan se, että kaupungissa on tehty paljon työtä sen eteen, että kaupunki on kiinnostava ja viihtyisä kohde. Kansallisen kaupunkipuiston myötä kaupunki on sitoutunut kokonaisuuden säilyttämiseen ja hoitamiseen”. (Haastateltava 3.)

Hämeenlinnan (2001), Porin (2002) ja Heinolan (2002) kansalliset kaupunkipuistot ovat olleet kaupungeissa jo melko kauan. Silti tunnettavuus hankkeilla on edelleen melko heikkoa. Kansallisilla kaupunkipuistoilla on sekin ongelma, että hanketta on vaikeaa ymmärtää ulkomailla johtuen siitä, että kansallisia kaupunkipuistoja on toistaiseksi vain Suomessa ja Tukholmassa. Termi ”National Urban Park” luo ulkomaalaisille matkailijoille mielikuvan kaupunkialueella sijaitsevasta puistosta, ymmärtämättä hanketta perusteellisesti.

Kansalliset kaupunkipuistot voidaan jakaa kahteen eri ryhmään. Kaupunkeihin, jotka ovat matkailullisesti valmiiksi suosittuja (Turku, Porvoo, Hanko) ja kaupunkiin, jotka eivät ole merkittäviä matkailukohteita (Pori, Forssa, Hämeenlinna, Heinola, Kotka, Kuopio ja Kokkola). Kansalliset kaupunkipuistohankkeet eivät nykyisyydessään itseisarvona tuo kaupunkiin matkailijoita. Matkailijoiden kannalta ainakin toistaiseksi tilanne on se, että heidän matkailupäätöksiinsä ei vaikuta se, onko kaupungissa kansallinen kaupunkipuisto vai ei. ”Valtaosa kansallisen kaupunkipuiston vierailijoista menevät niihin, koska ne ovat sijainniltaan hyvin keskeisiä. Harva varmasti on tullut alueelle juuri sen takia, että kyseessä on kansallinen kaupunkipuisto”. (Haastateltava 1.)

Turku, Hanko sekä Porvoo ovat Suomelle historiallisesti merkittäviä kaupunkeja ja kaupunkien vetovoimatekijät ovat niiden merkittävät kulttuurihistorialliset- sekä luontokohteet. Erityisesti

Turku Suomen vanhimpana kaupunkina ja ensimmäisenä pääkaupunkina tarjoaa paljon kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita matkailijoille.

Jos Hanko, Turku sekä Porvoo lakkauttaisivat kansalliset kaupunkipuistohankkeensa, se tuskin lyhyellä aikavälillä vaikuttaisi kaupunkien matkailulliseen kiinnostavuuteen. Pitkällä aikavälillä teemat, jotka tulevat kansallisen kaupunkipuistohankkeen mukana ja osaltaan tekevät kaupungeista matkailullisesti suosittuja varmasti heikkenisivät. Erityisesti kulttuurihistorian suojeleminen on näiden kaupunkien osalta merkityksellistä, koska Vanha Turku, Hangon huvilat ja Vanha Porvoo ovat hyvin tärkeitä vetovoimatekijöitä kyseisille kaupungeille.

Kohteet ja teemat, jotka tekevät Turusta, Hangosta sekä Porvoosta suosittuja matkailukaupunkeja olivat jo kuitenkin olemassa kauan ennen kuin kaupunkiin perustettiin omat kansalliset kaupunkipuisto-hankkeet. ”Kansalliset kaupunkipuistot turvaavat taustalla olevia arvoja (kulttuurihistoria, arvokas luontoympäristö) jotta tulevatkin sukupolvet voivat nauttia niistä”. (Haastateltava 3.) Vanha Turku, Aurajoen ympäristö, Vanha Porvoo ja Hangon huvilat sekä hiekkarannat eivät tulleet kansallisen kaupunkipuistohankkeen mukana. ”Kansalliset kaupunkipuistot kannattaakin kaupungeissa ennemminkin nähdä alustana, jotka mahdollistavat useita tärkeitä tavoitteita”. (Haastateltava 3.)

Esimerkiksi kestävä kaupunkikehitys, ekologisuus, kestävä kaupunkirakentaminen, virkistysmahdollisuudet ja tätä kautta kaupunkien yleinen viihtyvyys sekä elämänlaatu lisääntyvät kansallisen kaupunkipuiston mukana tuomien teemojen kautta. Teemat vaikuttavat niin asukkaiden kuin matkailijoiden elämänlaatuun. Tämä itsessään lisää alueella tapahtuvaa matkailua, lisää vetovoimatekijöitä sekä kehittää edelleen kaupungin imagoa.

Kuluttajat eivät kuitenkaan tunne kansallisia kaupunkipuistoja, joten he eivät välttämättä osaa yhdistää ekologisuutta, kestävästä kaupunkikehitystä, virkistysmahdollisuuksia, kulttuurihistorian säilyttämistä ja muita teemoja kansallisiin kaupunkipuistoihin. Tämä on matkailun kannalta täysin toissijaista, jos kaupungin kiinnostavuus lisääntyy kuluttajien kohdalla, kun kansallisen kaupunkipuisto verkoston teemat tekevät kaupungeista houkuttelevampia asuin- sekä matkailukaupunkeja.

Kansalliset kaupunkipuisto organisaatiot pitävät sisällään paljon osaamista sekä tietoa liittyen alueen viihtyvyyteen, virkistysmahdollisuuksiin, kestävään kehitykseen, ihmisten fyysiseen- sekä psyykkiseen hyvinvointiin, kulttuurihistorialliseen merkitykseen sekä luontoympäristön arvoihin

ja niiden säilyttämiseen tulevaisuudessa. Kaupunkimatkailussa tämä näkyy siten, että se voidaan helposti yhdistää kevyeen luonnossa tapahtuvaan matkailuun.

”Esimerkiksi Porvoossa käy vuosittain lähes miljoona matkailijaa (tutkimus toteutettiin ennen koronaa). Kaupungin markkinoinnissa ovat teemat, jotka kaikki tuntevat vahvasti esillä; Vanha Porvoo sekä kaupungin ravintolat ja kahvilat. Porvoo on selkeä esimerkki siitä, että kaupunkiin matkustetaan ensisijaisesti muista syistä kuin siitä, että kaupungilla kansallinen kaupunkipuistostatus”. (Haastateltava 3.) Porvoon matkailullinen vetovoima ei perustu kansallisen kaupunkipuiston olemassaoloon, mutta kansallinen kaupunkipuistohanke edesauttaa tukemalla vahvasti teemoja, jotka tekevät Porvoosta todella suosittua matkailukaupungin.

Kulttuurihistorian suojelu, ekologisuus, kestävään sekä pitkäjänteiseen kaupunkisuunnitteluun panostaminen, virkistysmahdollisuuksien parantaminen sekä monet muut kansallisten kaupunkipuistojen teemat tekevät Porvoosta asukkaille kuin matkailijoillekin paremman kaupungin asua sekä vierailia. Täten kansallinen kaupunkipuisto edesauttaa kaupunkilaisten sekä matkailijoiden hyvinvointia. Niin fyysistä kuin psyykkistä.

Se, että puistot eivät itsessään ole välttämättä merkittävä vetovoimatekijä, joka vaikuttaisi matkailijan päätökseen vierailia kaupungissa ei kuitenkaan tarkoita sitä, että koko verkosto on epäonnistunut tavoitteessaan tuoda alueelle matkailijoita. Kansalliset kaupunkipuistot kannattaa nähdä enemmänkin ”kuntalaisten, kaupunkilaisten ja maakuntien eli lähimatkailun kannalta paljon olennaisempana, kuin pitkien etäisyyksien valtakunnallisten tai kansainvälisen matkailun kannalta”. (Haastateltava 6.) ”Lähimatkailu on aina suosiossa ja varsinkin koronaepidemian myötä se on lisääntynyt valtavasti”. (Haastateltava 11.)

Covid-19 epidemia on muuttanut ihmisten matkailua, asumista sekä yleisiä ajanviettotapoja merkittävästi. ”Koronapandemian ja etätyöskentelyn myötä paikalliset ja kansalliset kohteet kiinnostavat matkailijoita ja lomailijoita ulkomaan kohteita enemmän. Hyvällä tuotteistuksella kansalliset kaupunkipuistot voivat haastaa myös kansallispuistoja”. (Haastateltava 9.)

”Ihmiset tarvitsevat vähitellen kotimaankohteita matkailuun yhä enemmän. Varsinkin kaupunkikohteita, joissa on mahdollista kävellen ja pyöräillen kokea kaunista kaupunkimiljöötä ja luontoa. Tämän seurauksena matkailijat löytävät väistämättä kansalliset kaupunkipuistot”. (Haastateltava 4.) Kaikissa kansallisissa kaupunkipuistoissa käy ulkomaisia, maakuntien sekä kaupunkien sisäisiä matkailijoita, mutta he eivät välttämättä edes tiedosta olevansa kansallisessa kaupunkipuistossa.

Toisaalta matkailullisesti, sillä ei ole mitään merkitystä tiedostavatko kuluttajat käyvänsä kansallisissa kaupunkipuistossa vai ei, kunhan he käyvät kansallisissa kaupunkipuistoissa. Kansalliset kaupunkipuistot tuovat siten merkittävää lisäarvoa alueen matkailuun.

8.2 Kansallisten kaupunkipuistojen saavutettavuus sekä markkinointi

”Suomessa on valtavasti kiinnostavia luontokohteita”. (Haastateltava 3.) Verrattaessa kansallisiin puistoihin kansallisten kaupunkipuistojen saavutettavuus on paljon helpompaa ja ne ovat lähellä palveluita”. (Haastateltava 1.) Kansalliset kaupunkipuistot sijaitsevat keskellä kaupunkia, joten niihin pääseminen kaikilta ihmisiltä, niin lapsiperheiltä, seniori-ikäisiltä kuin liikuntarajoitteisilla on yksinkertaista. Kansallisiin puistoihin pääseminen on aina hieman haastavampaa. ”Kansallisten kaupunkipuistojen kohderyhmä rakentuukin alueen helppoudesta ja käytettävyydestä”. (Haastateltava 2.) Kaupungeissa, joissa on kansallinen kaupunkipuisto ovat luontokohteet helposti saavutettavissa ja palvelut luontokohteiden ympärillä ovat todella lähellä.

Kansallispuistojen ja kansallisten kaupunkipuistojen kohderyhmät ovat erilaisia. Kansallispuistoissa vierailevat ovat usein tottuneita luonnossa liikkumiseen. ”He tietävät mitä liikkuminen kansallispuistoissa vaatii heiltä itseltään ja ennen kaikkea mitä varusteita he tarvitsevat”. (Haastateltava 2.) Esimerkiksi perheet nuorten lasten kanssa eivät usein voi toteuttaa itseään järkevällä tasolla kansallispuistoissa. Myös liikuntarajoitteiset sekä seniorikansalaiset eivät kuulu kansallispuistojen tärkeimpiin asiakassegmentteihin.

Kansalliset kaupunkipuistot ovat erinomainen kohde ihmisille, jotka haluavat kokea luontoympäristöä turvallisesti ilman, että heidän tarvitsisi mennä kauas kaupungin keskustasta ja palveluiden ulottumattomiin. Kansalliset kaupunkipuistot sopivat kuluttajille, jotka eivät ole tottuneita liikkumaan luonnossa, mutta he haluavat siitä huolimatta kokea aitoa luontoympäristöä kulttuurihistorian kanssa. ”He eivät halua yöpyä teltoissa, vaan he haluavat päästä kotiin tai hotelliin yöpymään.” (Haastateltava 5.) ”Kansallispuistoissa liikkumisessa jonkinlainen retkeilytausta olisi hyvä olla, jotta osataan valita esimerkiksi oikeat varusteet”. (Haastateltava 2.)

Markkinointi on pitkäjänteistä työtä ja kansallisten kaupunkipuistojen tunnettavuutta ei rakenneta hetkessä kansallispuistojen tai muiden kotimaanmatkailun merkittävien kohteiden tasolle.

Kansallinen kaupunkipuisto -verkosto tekee kuitenkin yhteisiä toimenpiteitä näkyvyyden edistämiseksi. ”Markkinoinnissa on hyödynnetty erilaisia tapahtumia, esimerkiksi matkailumessuja”. (Haastateltava 2.) Markkinointi vaatii kuntien osaltakin resurssointia. ”Markkinoinnissa pitäisi saada selkeä ja vetovoimainen kokonaisuus verkkoon ja sen eri kanaviin”. (Haastateltava 10.)

”Kansallisten kaupunkipuistojen tietoisuutta pitäisi ylipäättään lisätä. Moni ei varmastikaan edes tiedä kansallisten kaupunkipuistojen olemassaolosta. Tietoisuuden lisäämisen yhteydessä olisi hyvä tuoda esille miten hienoja ja monipuolisia kohteita ne ovat”. (Haastateltava 1.) Matkailuviestinnässä kansallisia kaupunkipuistoja on tuotu esille. Tämä tietysti lisää kohteiden tunnettuutta ja edistää markkinoinnin tehokkuutta. ”Kansallisten kaupunkipuistojen markkinointia on kannattavaa lähestyä sisällön näkökulmasta. Kansalliset kaupunkipuistot mahdollistavat erilaisia aktiviteetteja, luonnossa liikkumisesta aina kulttuuriympäristöön- sekä historiaan asti”. (Haastateltava 3.)

Markkinoinnissa haasteena on se, että kansallinen kaupunkipuisto tunnetaan käsitteenä ainakin toistaiseksi heikosti. ”Käsite pitäisi saada tunnetuksi luontokohteita ja kulttuurimiljöötä sisältävän kaupunkiympäristön laadun takeena”. (Haastateltava 4.) Kaikilla kaupungeilla ei ole myöskään markkinointi- tai matkailuorganisaatiota. Kaupungeilla olisi hyvä olla ”matkailu- sekä markkinointihenkilö, joka vastaisi kansallisesta kaupunkipuistosta”. (Haastateltava 5.) Tämä tietysti lisää selkeyttä. Markkinoinnissa kansalliset kaupunkipuistot sekä kansallispuistot voivat myös tukea toisiaan, koska kyseessä luontoon olennaisesti liittyvät aktiviteetit. ”Oikein markkinointia ja näkyvyyttä rakennettaessa kansalliset kaupunkipuistot sekä kansallispuistot voivat hyötyä toisistaan. (Haastateltava 10.)

8.3 Kulttuurihistoria, kestävä kehitys sekä liikunta- ja virkistysmahdollisuudet

Vaikka matkailullista näkökulmaa ei huomioisi ollenkaan, ovat hankkeet merkityksellisiä jo monista muista näkökulmista katsoen. Kansalliset kaupunkipuistot osaltaan turvaavat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Erityisesti Porvoossa, Turussa sekä Hangossa on paljon kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita ja näiden alueiden suojeleminen on erittäin tärkeää suomalaisen kulttuuriperinnön kannalta. ”Kansallisen kaupunkipuiston ansiosta olemme voineet säilyttää olemassa olevaa kulttuuriperintöä, viheralueita sekä luonnontilaista metsää. Kun KKP-status

on saatu, niin on vaikeampi lähteä nakertamaan kansallista kaupunkipuisto aluetta pienemmäksi ja alueita on helpompi suojella". (Haastateltava 11.) Jos Suomessa ei ole suomalaista kulttuuriperintöä, niin sitä ei ole silloin missään. Kukaan muu ei suojele suomalaisten puolesta suomalaista kulttuuria, rakennusperintöä sekä kulttuurihistoriaa.

"Ekologisuus on tulevaisuutta ja sinne meidän pitää tähdätä myös matkailussa". (Haastateltava 11.) Kestävän kehityksen sekä ilmastonmuutoksen kannalta on olennaista, että kulutukseen yleisesti kiinnitetään huomioita. Erityisesti Turku ja Hanko ovat edelläkävijöitä ekologisuuden, luonnonsuojelun ja kestävän kehityksen osalta. "Turun keskustaa on pyritty kehittämään idyllisempään suuntaan, jossa tulevaisuudessa olisi muun muassa vähemmän yksityisautoilua. Turku on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä". (Haastateltava 1.) Liiallinen yksityisautoilu kaupunkikeskustoissa on merkittävä ongelma. Se heikentää ilmanlaatua ja sen ohella aiheuttaa meluhaittaa asukkaille.

"Turussa elinkeinoelämän tukeminen on jatkuvaa erilaisin toimenpitein. Turussa on Carbon Neutral Tourism -hanke, jonka tavoitteena on vähentää matkailualan hiilidioksidipäästöjä ja lisätä energiatehokkuutta. Hankkeessa kehitetään yrityksille heidän avukseen sopiva mittaristo. Tämän jälkeen kehitetään sekä yhdistetään relevantteja datalähteitä, kootaan nämä yhteiseen tietovarantoon ja data muutetaan älykkäillä ratkaisuilla käyttökelpoiseksi ja helposti saatavilla olevaksi informaatioksi". (Haastateltava 1.) Matkailun aiheuttamat päästöt jäävät usein pimentoon, vaikka kyseessä on merkittävä päästölähde. On siis erittäin tärkeää, että matkailun hiilidioksidipäästöille kehitetään ratkaisuja.

"Turku Science Park järjestää kestävään kehitykseen liittyviä koulutuksia yrityksille". (Haastateltava 1.) Turussa tehdään paljon työtä sen eteen, jotta yritykset ymmärtäisivät paremmin omat valintansa ja suuntaisivat niitä ekologisempaan suuntaan. Kaikki nämä edellä mainitut toimenpiteet tukevat ekologisuutta sekä kestävää kehitystä. Hiilineutraalisuus tavoitteet ovat aina hieman haastavia, mutta kestävä ja konkreettinen suunnitelma on osaltaan edesauttamassa tavoitteeseen pääsyä.

"Porissa kansallinen kaupunkipuisto kulkee keskustan halki ja asukkaita, matkailijoita ja muita keskustan käyttäjiä on pyritty erilaisten keinojen avulla saada vähentämään yksityisautoilua ja hyödyntämään kansallisen kaupunkipuiston reittejä". (Haastateltava 7.) Tarkoituksena on houkuttaa ihmisiä kulkemaan pyöräillen, kävellen tai muulla hiilineutraalilla kulkutavalla. Pori kuuluu

HINKU-verkoston (Hinku-kunnat, 2021), jonka tavoitteena on vähentää hiilijalanjälkeä 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasoon verrattaessa. Muista kansallisista kaupunkipuisto verkoston jäsenistä Hanko, Heinola, Kotka, Porvoo ja Turku kuuluvat osaltaan Hiilineutraali Suomi -verkoston (Hinku-kunnat, 2021.)

Hanko on mukana Pidä saaristo siistinä Ry sekä Baltic Sea Action Group projekteissa. ”Kestävä matkailu on osa kaupungin ja matkailutoimiston strategiaa”. (Haastateltava 8.) Kansallisen kaupunkipuisto verkoston tavoitteisiin lukeutuu kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Ekologisuuden ja ilmastonmuutoksen kannalta on merkittävää, että monet kansallisista kaupunkipuistoista kuuluvat Hiilineutraali Suomi -verkoston ja ovat edistämässä hiilineutraalia Suomea ja tarjoamassa ratkaisuja osaltaan ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja pysäyttämisessä.

Ihmisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia voidaan helposti parantaa tekemällä laadukkaita ulkoilureittejä sekä virkistysalueita. Virkistysmahdollisuuksia sekä ulkoilureittejä on helpompi toteuttaa Kansallisen kaupunkipuistohankkeen avulla. ”Asukkaiden kannalta kansallinen kaupunkipuisto tarkoittaa sitä, että virkistysmahdollisuuksia löytyy aivan kaupungin keskustasta”. (Haastateltava 3). Ulkoilureiteistään tunnetussa Hämeenlinnassa reittejä ei välttämättä olisi kehitetty niin paljon ilman kansallista kaupunkipuistoa.

Kun ulkoilu- sekä virkistymismahdollisuuksia rakennetaan käyttäjäystävällisiksi sekä saavutettavuudeltaan helpoiksi, niin ihmiset myös käyttävät ja hyödyntävät niitä. ”Uskon, että kansallisissa kaupunkipuistoissa käydään yleisesti virkistymistarkoituksessa, eikä niinkään Kansallisen kaupunkipuiston vuoksi”. (Haastateltava 7.) Liikkumis- sekä virkistäytymismahdollisuuksien kehittämisessä kansalliset kaupunkipuistot tarjoavat hyvän alustan, jolla ihmisten hyvinvointia kehitetään edelleen.

8.4 Elinkeinoelämän merkitys, ministeriön tukirahat ja yhteistyön toimivuus

Kansallisten kaupunkipuisto -verkoston vaikutusta matkailun elinkeinoelämään on erittäin vaikeaa arvioida. ”Matkailijan kannalta ei varmastikaan ole oleellista niinkään se, että kaupungissa on kansallinen kaupunkipuisto”. (Haastateltava 3.) Osa verkoston kaupungeista kertoivat suoraan, että matkailun elinkeinoelämä ei toteudu ”oikeastaan vielä mitenkään” (Haastateltava 7.)

tai vaihtoehtoisesti ”kaupungin matkailuyrittäjät ovat tuotteistaneet kansalliseen kaupunkipuistoon liittyviä elementtejä jo vuosien ajan, paljon aikaisemmin kuin kaupunki sai kansallisen kaupunkipuisto-statuksen”. (Haastateltava 3.) Elinkeinoelämään kannattaa ehdottomasti kuitenkin investoida, jotta sen merkitys kasvaisi. ”Panostukset ovat olleet toistaiseksi pieniä, joten tulopuolikin lienee vähäistä. Panostuksia tarvittaisiin enemmän”. (Haastateltava 9.)

Kansalliset kaupunkipuistot eivät yksistään tuo kaupungin tai alueen matkailun elinkeinoelämään valtavaa muutosta. ”Matkailu kehittyi hyvin, mutta tämä tapahtuu valitettavasti KKP:sta huolimatta. Siitä ei ole vielä muodostunut erityistä vetovoimatekijää”. (Haastateltava 12.) Kansalliset kaupunkipuistot kannattaa elinkeinoelämän osalta nähdä alustana matkailun tuotteistamisen edistämiseksi. ”Kansallisten kaupunkipuistojen rikkaus on, että ne tarjoavat alustan monipuoliseen matkailutuotteistamiseen aivan kaupunkien ytimessä”. (Haastateltava 3.)

Ympäristöministeriö on tukenut kansallisia kaupunkipuisto -hankkeita rahallisesti. ”Koronatukia on annettu muillekin ulkoilu- ja virkistysalueille, ei pelkästään kansallisille kaupunkipuistolle. Tuet ovat yksinkertaisesti vain puistojen perusparantamiseen tarkoitettua tukirahaa. Tukien avulla kunnostetaan kansallisen kaupunkipuiston tiettyjä kohteita”. (Haastateltava 2.) Tukirahat menevät konkreettisesti alueiden kunnostamiseen. ”Infraan eli opasteisiin ja rakenteisiin”. (Haastateltava 12.) ”Viestinnässä ja markkinoinnissa tätä voi tietysti hyödyntää, mutta nimellisesti rahaa ei ole erikseen varattu markkinointiin.” (Haastateltava 7.)

Yhteistyö kansallisen kaupunkipuisto -verkoston kesken on koettu pitkälti toimivaksi. ”Kansallisen kaupunkipuisto -verkoston jäsenet tekevät yhteistyötä, joka on sujunut aina vain sujuvammin”. (Haastateltava 5.) Verkosto pitää säännöllisiä tapaamisia ja kokoontuu esimerkiksi matkailu- sekä markkinointiteemojen osalta. Yhteistyö koetaan onnistuneeksi ja kaupunkien välinen vertaistuki tärkeäksi. ”Kansallisen kaupunkipuisto -verkoston kaupungit tekevät yhteistyötä etenkin näkyvyyden sekä markkinoinnin osalta”. (Haastateltava 6.) Näiden teemojen avulla kansallisista kaupunkipuistoista saadaan tulevaisuudessa yhä tunnetuimpia, mikä varmasti näkyy alueiden matkailussa.

”Kansallisen kaupunkipuistoverkoston kaupungit ovat tehneet pitkään jo yhteistyötä, mutta nyt yhteistyöhön pyritään entistä vahvemmin sitomaan myös eri kaupunkien matkailuorganisaatioita”. (Haastateltava 1.) Matkailun kannalta on erittäin tärkeää ja oleellista, että yhteistyö eri organisaatioiden välillä sujuu moitteetta. Yksi kansallisen kaupunkipuisto -verkoston tavoitteista

on halu kehittää alueiden matkailua. Tämän vuoksi yhteistyö matkailuorganisaatioiden kanssa on täysin välttämätöntä ja yhteistyön vahvistaminen on kannattavaa.

Vaikka verkosto itsessään tekee toimivaa yhteistyötä ei asia ole aina näin kaupunkien sisäisen yhteistyön osalta. Esimerkiksi ”kaupungin sisällä olisi hyvä olla säännöllinen ryhmä, joka kokoontuisi kansallisen kaupunkipuiston parissa pohtien, miten hanketta voisi kehittää”. (Haastateltava 2.) Kansalliset kaupunkipuistot vaikuttavat hyvin laaja-alaisesti eri toimijoihin. Kun yhteistyötä tehdään tulevaisuudessa matkailullisesta näkökulmasta, tulisi kaikki erialaiset toimijat huomioida, jotta kansallisia kaupunkipuistoja sekä verkostoa voidaan kehittää edelleen monialaisemmin.

9 Yhteenveto ja pohdinta tuloksista

Kansallisen kaupunkipuistoista halutaan urbaania haastajaa kansallispuistoille. Kansallisten kaupunkipuistojen vertailu kansallispuistojen kanssa on ainakin toistaiseksi hieman epärealistista, kansallispuistot ovat kuitenkin todella vakiintuneita matkailukohteita. Kansallispuistoissa on myös se etu, että ihmiset missä tahansa päin maailmaa ymmärtävät kansallispuistojen pääpiirteet ja millaisia kansallispuistot lopulta ovat.

Ihmiset, olkoot he sitten Euroopasta, Australiasta tai Pohjois-Amerikasta käsittävät kansallispuistot jokseenkin yhtenäisellä tasolla ja kuluttajille kansallispuistoja markkinoidessa he ymmärtävät kansallispuistojen idean selkeästi. Väärinymmärryksiä esimerkiksi kansallispuistossa sallittuun liikkumiseen eri maiden kansalaisten välillä varmasti tapahtuu, mutta kansallispuistojen peruskonsepti käsitetään joka tapauksessa hyvin.

Kansallisia kaupunkipuistoja löytyy tällä hetkellä (2021) vain kahdesta maasta, Suomesta ja Ruotsista. Ruotsissa kansallisia kaupunkipuistoja on vain yksi Tukholmassa. Kuluttajilla ei ole Suomesakaan oikein käsitystä siitä, mikä kansallinen kaupunkipuisto lopulta on. Tämä siitäkin huolimatta, että omasta kotikaupungista saattaa löytyä kansallinen kaupunkipuisto, jossa kaupunkilaiset vierailevat usein tietämättään koko verkostosta tavoitteista ja hankkeiden ainutlaatuisuudesta.

Kun suomalaisetkaan eivät tunnu olevan perillä kansallisista kaupunkipuisto hankkeista, niin ulkomailla ymmärrys projekteista on vielä vähäisempää. Tämän seurauksena ulkomaisten matkailijoiden tavoittelemisen kansallisilla kaupunkipuistoilla on hieman epärealistista. Kotimaisten sekä erityisesti maakunnan- sekä kaupungin sisäisten matkailijoiden saaminen kaupunkilaisten ohella on hyvä tavoite ja se toteutuukin.

Puistojen käyttäjät eivät kuitenkaan välttämättä edes tiedosta olevansa kansallisessa kaupunkipuistossa riippumatta siitä, ovatko ulkomaisia vai kotimaisia matkailijoita. Matkailun kannalta sillä ei ole toisaalta mitään merkitystä, vaikka ihmiset kävisivätkin kansallisissa kaupunkipuistoissa tietämättään hankkeesta ja sen ainutlaatuisuudesta. Olennaista on se, että ihmiset käyttävät kansallisia kaupunkipuistoja ja sen alueella sijaitsevia palveluita.

Hanko, Turku ja Porvoo ovat matkailullisesti tärkeitä kaupunkeja. Kulttuurihistoriallisessa merkityksessä kaupungit korostuvat entisestään. Kokonaisuutena Turun, Porvoon sekä Hangon kansalliset kaupunkipuistohankkeet mahdollistavat ne tärkeimmät oletusarvot, mitkä kansallisilla kaupunkipuistoilla ovat.

Erityisesti Turussa ja Hangossa toimenpiteitä on suunnattu kestävään kehitykseen sekä ekologisuuteen. Turun Carbon Neutral Tourism -hanke ja Hangon mukanaolo Pidä saaristo siistinä Ry:ssä sekä Baltic Sea Action Groupissa ovat erittäin tärkeitä, mutta valitettavan aliarvostettuja hankkeita. Viime vuosina erityisesti merien suojeluun on kiinnitetty kansainvälisesti huomioita ja Suomen on kannattavaa ehdottomasti olla edelläkävijänä niin merien- kuin luonnonsuojelussa ylipääntään. Olisi toivottavaa, että kaikki Suomen rannikkokaupungit osallistuivat Pidä saaristo siistinä Ry:n sekä Baltic Sea Groupin toimintaan.

Kansallispuistoihin ei kannattaisi toteuttaa suoraa vertailua tai kokea niitä kilpailijoina, vaan erilaiset konseptit voivat tukea toisiaan helposti. Kansalliset kaupunkipuistot voivat olla kuluttajan askel kohti kansallispuistoja. Luonnossa liikkuminen aloitetaan aina jostain ja kansalliset kaupunkipuistot tarjoavat hyvän aloituspohjan ja helposti saavutettavan vaihtoehdon. Taitojen ja varusteidenkin kehittyessä kuluttajat voivat siten suunnitella mahdollisesti kansallispuistoissa vierailemista sekä yöpymistä.

Kotimaan matkailun kannalta kansalliset kaupunkipuistot kannattaisi nähdä polkuna, joka vie kuluttajia hiljalleen, mutta varmasti kansallispuistoja kohti. Erityisesti Hämeenlinnassa kansallinen kaupunkipuisto sekä Aulangon kansallispuisto sijaitsevat vierekkäin, joten kuluttajien ohjaaminen kansallispuistoihin liikkumaan sekä ulkoilemaan kansallisen kaupunkipuiston avustuksella olisi realistisesti toteutettavissa.

Toistaiseksi kansalliset kaupunkipuistot jäävät hieman tuntemattomiksi ihmisille, mutta kymmenen vuoden päästä tilanne voi olla täysin päinvastainen. Kun luonnon kansallispuistoja perustettiin yksitoista vuonna 1982 ei matkailusta osattu edes haaveilla. Nykyisin luonnon kansallispuistot ovat merkittäviä matkailukohteita ja vetovoimatekijöitä alueellaan. En näe mitään syytä, miksei tämä voisi tapahtua kansallisille kaupunkipuistoille, kunhan tunnettavuus kasvaa.

Kansallisten kaupunkipuistohankkeiden taustalla osaamista löytyy valtavan paljon. Erityisesti Ympäristöministeriön ympäristöneuvoksen Jukka-Pekka Flanderin mukanaolo hankkeissa on merkit-

tävää ja hänen perustelunsa kansallisten kaupunkipuistojen tulevaisuudelle ovat positiiviset. Vertailu luonnon kansallispuistojen menestykselle on syytä huomioida ja kansalliset kaupunkipuistot voivat olla merkittäviä matkailukohteita jo lähivuosien aikana.

Kestävä kaupunkikehitys, ekologisuus, hyvät ulkoilu- sekä virkistysmahdollisuudet, kestävä kaupunkirakentaminen, parantuva kaupunkien yleinen viihtyvyys, toimiva ja hyvin suunniteltu kaupunkikeskusta, jossa palvelut sekä luonto ovat lähellä. On todella vaikeaa yrittää keksiä parempia vetovoimatekijöitä yhdellekään kaupungille. Vaikka kansalliset kaupunkipuistot hankkeina ainakin toistaiseksi jäävät tuntemattomiksi matkailijoille sekä paikallisillekin, edistävät ne silti kaupungin matkailua sekä kaupunkilaisten yleistä hyvinvointia. Kansalliset kaupunkipuistot luovat hyvän alustan, jolla kaupungeja kehitetään paremmaksi paikoiksi asua, sekä vieraila.

Työn luotettavuutta lisäsi se, että haastatellut ihmiset olivat kansallisissa kaupunkipuistohankkeissa mukana. Osa haastelluista oli ollut hankkeissa mukana pitkäänkin, jopa kahdenkymmenen vuoden ajan. Heillä oli kokemusta, käsitystä ja tietoa kansallisista kaupunkipuistoista ja niiden toteuttamisesta. Luotettavuutta lisäsi sekin, että osassa kaupungeista haastateltavia oli kaksi ja heidän roolinsa hankkeissa olivat erilaiset. Näin saatiin erilaisia näkökulmia esiin.

Tavoitteiden ja tutkimusongelman suhteen työssä onnistuttiin. Työ tarjoaa selkeitä näkökulmia siihen, miten kansallisiin kaupunkipuistoihin kannattaa suhtautua. Kansallisia kaupunkipuistoja ei toistaiseksi kannata nähdä itsessään matkailua edistävänä tekijänä, vaan alustana matkailun kehittämiseksi. Kestävä kehitys- ja kaupunkisuunnittelu korostuu tulevaisuudessa entistä enemmän ja tämä tarjoaa myös mahdollisuuksia. Esimerkiksi lähimatkailun merkitys kasvaa jatkuvasti.

10 Pohdinta

Aiheena työ oli haastava. Kansalliset kaupunkipuistot ovat tuntemattomia suomalaisille, joten aihe on melko tutkimaton. Aiheeseen sisälle pääseminen oli ajoittain hyvin vaikeaa. Kirjallisuutta ei kansallisista kaupunkipuistoista juurikaan ole ja luotettavia paljon tietoa hankkeista tarjoavia internetlähteitä ei Yleisradioita lukuun ottamatta ollut muita. Työtä tehdessä ymmärsin konkreettisesti sen, kuinka haastava aihealue lopulta oli ja mitä kaikkea siihen sisältyi. Yksi lisähaaste oli se, että tämänkaltaisesta työstä ei ollut juurikaan esimerkkejä.

Haastattelututkimus tuotti hieman hankaluuksia, koska minun täytyi haastatella tietyt henkilöt jokaisesta kaupungista. Kansalliset kaupunkipuistohankkeet ovat pitkälti henkilöityneet tiettyihin ihmisiin kussakin kaupungissa. Aikataulullisesti tämä näkyi haastattelujen venymisenä useammalle kuukaudelle.

Opiskelijana olen oppinut niin lähi- sekä luontomatkailusta, haastattelututkimuksen tekemisestä, tulosten sekä vastausten tulkitsemisesta sekä kvalitatiivisesta tutkimusmenetelmästä. Aiheen monimutkaiset sidonnaisuudet olivat tekijä, johon en osannut välttämättä varautua. Tällä tarkoitan sitä, miten erilaiset tekijät ovat yhteydessä toisiinsa. Esimerkiksi markkinoinnin suuntaaminen sekä miten markkinointiin tulisi lähestyä tässä kontekstissa oli alkujaan haastavaa hahmottaa.

Vaikka koen olevani suhteellisen tyytyväinen lopputulokseen, tekisin siitä huolimatta muutamia asioita eri tavalla kuin tässä opinnäytetyössäni. En välttämättä haastattelisi kahta ihmistä yhdestä kansallisesta kaupunkipuistohankkeesta, vaan luottaisin yhdestä haastattelusta saatuun materiaaliin. Tämä olisi helpottanut omaa työtäni jonkin verran, koska litterointia olisi tullut tuolloin vähemmän.

Jatkotutkimus aiheesta useamman vuoden kuluttua voisi olla mielenkiintoinen. Kansallisten kaupunkipuistojen menestykselle ovat kaikki mahdollisuudet. Kotimaan matkailun kehittyminen koronapandemian jälkeen ja miten pandemia lopulta vaikutti lähi- sekä luontomatkailuun, olisi varmasti hyödyllinen projekti.

Koen, että työstä oli hyötyä niin toimeksiantajalle Kokkolan Matkailu Oy:lle kuin myös tuleville kansalliseen kaupunkipuistoverkostoon liittyville kaupungeille. Työ antaa selkeän ja luotettavan

kuvan kansallisten kaupunkipuistojen matkailullisesta vetovoimasta ja mitä vahvuuksia sekä heikouksia hankkeilla, että verkostolla yleisesti on. Työ tarjoaa myös kehittämismahdollisuuksia kansalliselle kaupunkipuistoverkostolle kuin yksittäisille kansallisille kaupunkipuistohankkeille.

LÄHTEET

Alberro, H. 2019. Urban greening is better for citizens and fights climate change. Viitattu 17.5.2021. https://apolitical.co/en/solution_article/is-urban-greening-the-green-transformation-cities-need-to-fight-climate-change

Aram, Solgi, Garcia & Mosavi, 2020. Urban heat resilience at the time of global warming: evaluating the impact of the urban parks on outdoor thermal comfort. Viitattu 15.5.2021. <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-020-00393-8>

Business Finland, 2019. Matkailu tuo Suomeen isot rahat. Viitattu 28.4.2021. <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/2019/visit-finland/matkailu-tuo-suomeen-isot-rahaut>

Business Finland, Kestävä matkailu lyhyesti N.d. Viitattu 27.4.2021. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/kestava-matkailu-lyhyesti>

Business Finland, Kestävän matkailun periaatteet N.d. Viitattu 28.4.2021. <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/kestavan-matkailun-periaatteet>

Business Finland, Tunne asiakkaasi N.d. Viitattu 28.4.2021. https://www.businessfinland.fi/4910e5/globalassets/finnish-customers/02-build-your-network/visit-finland/julkaisu/tunne_asiakkaasi_kohderyhmaopas-matkailuyrityksille_visit-finland.pdf

Finder.fi, Taloustiedot. Kokkolan Matkailu Oy N.d. Viitattu 14.4.2021. <https://www.finder.fi/Matkanj%C3%A4rjest%C3%A4j%C3%A4/Kokkolan+Matkailu+Oy/Kokkola/yhteystiedot/147891>

Frilander, J. 2021. Kansallispuistoissa ennätysvilkas viime vuosi – Metsähallituksen mukaan suosion takana muutakin kuin koronapandemia. 26.1.2021. Viitattu 17.7.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11754814>

Hannula, E. 2020. Forssan kansallinen kaupunkipuisto nousi retkeilijöiden suosioon – Alpo Suhonen: "Forssa on vaan ollut löytämättä". 11.1.2020. Viitattu 1.7.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11150865>

Helsingin kaupunki / kaupunkiympäristön toimiala. 2020. Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvitys. Viitattu 5.2.2021. [https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisu-09-20.pdf](https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-09-20.pdf)

Hiilineutraalisuomi.fi Hinku-kunnat: <https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI/Hinku/Hinkukunnat>

Holopainen, H. 2020. Kokkolassa on nyt Suomen pohjoisin ja laajin kaupunkipuisto. Yleisradio 8.7.2020. Viitattu 27.1.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11436328>

Iberdrola, Urban parks are far more than the 'lungs' of a city. N.d. <https://www.iberdrola.com/environment/urban-park>

Jyväskylän Yliopisto Tutkimuksen toteuttaminen, 2010. Viitattu 3.2.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>

Jyväskylän Yliopisto. Laadullinen tutkimus 2015. Viitattu 21.4.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kansalliset kaupunkipuistot.fi N.d. Viitattu 1.5.2021. <https://kansallisetkaupunkipuistot.fi/mista-on-kyse/>

Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Tutkimuksen - Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite. Viitattu 12.4.2021. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Tavoite-ja-tarkoitus>

Karvinen, T. 2017. Kansallispuistot. Maamme luonnon helmet. Docendo Oy Jyväskylä 2017.

Kemppi, E. 2016. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 27.4.2021: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/11/12/mita-kestava-kehitys>

Kestävä matkailu. Mitä on kestävä matkailu? N.d. Viitattu 27.4.2021: <http://www.greentourism.eu/fi/Post/Name/SustainableTourism>

Kokkolan matkailu Oy, Tankar FI N.d. Viitattu 6.5.2021 https://kokkola.navigo.fi/tankar_2/fi_FI/etusivu/

Laadullisen tutkimuksen tekeminen. Surveymonkey.fi <https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>

MacGilleon, T. Tolonen, A. 2020. Suomalaiset paikkaavat jo turistikatoa ja tästä voi alkaa kotimaanmatkailun nousukausi – etenkin nuoret löytäneet Suomi-helmien äärelle. 20.7.2020. Viitattu 15.6.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11451449>

Metsähallitus, N.d. Käyntimäärät maastossa. Viitattu 29.3.2021. <https://www.metsa.fi/vapaa-aika-luonnossa/kayntimaarat/kayntimaarat-maastossa/>

Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välinen ero. Surveymonkey.fi <https://fi.surveymonkey.com/mp/quantitative-vs-qualitative-research/>

Näpäri, L. 2016. Tutkimushaastatteluun valmistautuminen. 1.6.2016. Viitattu 19.2.2021. <https://spoken.fi/tutkimushaastatteluun-valmistautuminen/>

Näpäri, L. 2017. Haastattelun lajityypit. 12.4.2017. Viitattu 18.2.2021. <https://spoken.fi/2180/>

Pirilä, M. 2020. Kaupunkipuistotutkija kehottaa arvostamaan maaperää: "Jos äitimaata ei hoida hyvin, heimo joutuu muuttamaan muualle". 5.6.2020. Viitattu 3.2.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11384879>

Rantala, K. 2020. Tiedätkö mikä on kansallinen kaupunkipuisto? Harva tietää, vaikka kaupungit hinkuvat titteliä matkailijoita houkutellessaan. 19.1.2020. Viitattu 25.3.2021: <https://yle.fi/uutiset/3-11160963>

Ritala, P. Johdatus tutkimusmetodologiaan. Viitattu 18.2.2021. https://development-centre.lut.fi/digi/Moodle_pohjat/Ritala_Johdatus%20tutkimusmetodologiaan%202013.pdf

Ruonaniemi, A. 2021. Kansallispuistoille urbaani haastaja? Suomessa on ainutlaatuinen kansallisten kaupunkipuistojen verkosto, josta halutaan matkailuvaltti. 10.1.2021. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11725823>

Röbbel, N. Green Spaces: An Invaluable Resource for Delivering Sustainable Urban Health. Viitattu 17.5.2021 N.d. <https://www.un.org/en/chronicle/article/green-spaces-invaluable-resource-delivering-sustainable-urban-health>

Savonlinnan Kaupunki. 2018. Savonlinnan kansallinen kaupunkipuisto – perustamisselvitys 2018. Viitattu 5.2.2021. https://www.savonlinna.fi/filebank/14409-Kaupunkipuiston_hakeminen_Savonlinnaan_2018_PB_resoluutio_alhaisempi.pdf

Sieppi, J. 2018. Sometykkäykset sen kertovat: nyt halutaan luontoon – Marinella Himari ja muut bloggaajat inspiroivat retkeilemään. 6.2.2018. Viitattu 16.7.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-10048750>

Tampereen kaupunki. 2017. Tampereen kansallinen kaupunkipuisto. Tarveselvitys. Viitattu 10.2.2021. https://www.tampere.fi/tiedostot/k/bTKoYDFCh/Liite_9_Tampereen_kansallinen_kaupunkipuisto_tarveselvitys.pdf

Tanninen, J. 2021. Tampereen kansallisen kaupunkipuiston hakemus lähti ministeriöön - Eteläpuiston ja Viinikanlahden suunnitelmat yhä auki. 5.2.2021. Viitattu 5.2.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11774736>

Tourism Essentials. Viitattu 29.4.2021. <https://www.pearsonhighered.com/assets/samplechapter/0/2/7/3/027372438X.pdf>

Ulkoministeriö N.d. Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 15.5.2021. <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

United States Environmental Protection Agency, EPA. N.d. Heat Island Effect. Viitattu 16.5.2021. <https://www.epa.gov/heatislands>

Verhelä, P. 2014. Matkailun perusteet. Kuopio: SH Traveledu Oy

Verhelä, P. 2017. Matkailun perusteet. SH Traveledu Oy Kuopio 2017.

Visit Kokkola. Viitattu 14.4.2021. <https://shop.visitkokkola.fi/frontpage>

Ympäristöministeriö. Kansalliset kaupunkipuistot turvaavat kaupungin luonto- ja maisema-arvoja Viitattu 22.3.2021: <https://ym.fi/kansalliset-kaupunkipuistot>

Ympäristöministeriö, 2020. Kymmenes kansallinen kaupunkipuisto 400-vuotiaaseen Kokkolaan. Viitattu 22.3.2021: <https://ym.fi/-/kymmenes-kansallinen-kaupunkipuisto-400-vuotiaaseen-kokkolaan>

Liitteet

Haastattelukysymykset

1. Miten kauan olet ollut hankkeessa mukana, ja mikä on ollut oma roolisi kansallisessa kaupunkipuistoprojektissa?
2. Ekologisuuden suosion kasvaessa, voisiko kansalliset kaupunkipuistot olla lähimatkailun suosikkikohteita sekä mahdollisesti haastaa jopa kansallispuistoja?
3. Miten kansallisten kaupunkipuistojen markkinointia kannattaisi parantaa, jotta ihmiset löytäisivät puistot?
4. Kaupungit, joilla ei ole vielä kansallinen kaupunkipuisto -hanketta ovat listanneet tavoitteiksi esimerkiksi kaupungin imagon paranemisen, kaupungin tarinan esilletuomisen, mahdollisuudet kestävään, pitkäjänteiseen sekä kokonaisvaltaiseen kaupunkisuunnitteluun. Projektin toivotaan tukevan kaupunkiluontoa sekä rakennuttua kaupunkisympäristöä, virkistysmahdollisuuksia kuin ihmisten yleistä hyvinvointiakin (henkinen ja psyykinen). Miten nämä teemat ovat toteutuneet teillä?
5. Hankkeiden koetaan turvaavan keskeisiä luonto-, kulttuuri- sekä historiallisten arvojen säilymistä, puistojen toivotaan lisäävän tasa-arvoa eri alueiden välillä sekä liikuntamahdollisuudet uskotaan parantuvan entisestään, mahdollinen lisäarvo matkailusektorille koetaan hyödyksi sekä koulut voivat saada lisäarvoa kansallisista kaupunkipuistoista opetussuunnitelman toteutukseen. Ovatko aihealueet olleet realistisesti toteutettavissa?
6. Taloudellisia vaikutuksia haetaan elinkeinoelämälle, matkailulle sekä kaupungille yleisesti. Luonnonsuojeluteema on projekteissa vahvasti läsnä, osa tavoittelee hiilineutraalia kaupunkia ja esim. Savonlinna haluaa suojella Saimaannorppia. Luonnonsuojelu ovat varmasti onnistuneita sekä suosittuja, miten projekti on vaikuttanut elinkeinoelämään? Onko uusia aiheita kehitteillä?
7. Tavoitteita ja mahdollisia positiivisia vaikutuksia uskotaan tulevan kansallisista kaupunkipuistoista todella paljon, miten odotukset ja todellisuus ovat kohdanneet teillä, joilla on jo kansallinen kaupunkipuistohanke?

8. Ovatko kansalliset kaupunkipuistot kuitenkin enemmän liikuntamahdollisuuksien, luonnonsuojelun, kestävyiden, pitkäjänteisen ja kokonaisvaltaisemman kaupunkisuunnittelun kannalta olennaisempia kuin matkailun? Hankkeet ainakin teoriassa turvaavat niin luonto-, kulttuurillisia- kuin historiallisia kohteitakin. Puistot kuitenkin varmasti saavat ihmiset kesäisin liikkumaan.

9. Minkälaisia heikkouksia projektin aikana on ilmennyt, löytävätkö ihmiset ollenkaan kansallisiin kaupunkipuistoihin? Tulevatko ihmiset puistoihin siksi, että ne ovat kansallisia kaupunkipuistoja vai yleisesti virkistymistarkoituksessa?

10. Tekevätkö matkailusta vastaavat (Visit esimerkkikaupunki) yhteistyötä kansallisista kaupunkipuistoista vastaavien kanssa? Ovatko työntekijät ylipäättään matkailualalta vai esimerkiksi kaupunkikehityksestä? Tekevätkö kansallisen kaupunkipuisto-verkoston kaupungit yhteistyötä toistensa kanssa?

11. Miten matkailuelinkeinon näkökulma toteutuu?

12. Ympäristöministeriö on avustanut hankkeita rahallisesti. Mihin tukirahat menevät, markkinointiin?